

ZARZĄD GMINY KOLNO

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

GMINY KOLNO

Kierunki

ŁOMŻYŃSKI ZESPÓŁ PROJEKTOWO - INWESTYCYJNY

UCHWAŁA
RADY GMINY

UCHWAŁA NR XXVII/184/02

RADY GMINY KOLNO

z dnia 28 czerwca 2002 r.

**w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania
przestrzennego gminy Kolno”**

Na podstawie art. 6 ust.6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 1999 roku Nr 15, poz.139 i Nr 41, poz.412, Nr 111, poz.1279, z 2000 roku Nr 12, poz.136, Nr 109, poz.1157, Nr 120, poz.1268, z 2001 roku Nr 5, poz.42, Nr 14 poz.124 i Nr 100, poz.1085, Nr 115, poz. 1229 i Nr 154, poz. 1804, z 2002 r. Nr 25, poz. 253) Rada Gminy uchwała co następuje:

§ 1.

Uchwała się „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kolno” w części obejmującej załączniki do uchwały:

- 1) Tekst „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” - załącznik nr 1,
- 2) Rysunek „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Kolno”
w skali 1:25 000 - załącznik nr 2,

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

ZGODNOSC ODPISU
Z ORYGINAŁEM

Przewodniczący Rady Gminy

URZĄD GMINY KOLNO
18-500 Kolno
ul. Wojska Polskiego 20
tel./fax 278 25 67

Mirosław Wszeborowski

Kolno, 2002-07-02

RADA GMINY
mgr Mieczysław Sliwka

SEKRETARZ GMINY
mgr inż. Danuta Siwik

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

ZAŁĄCZNIK NR 1

do uchwały Nr XXVII/184/02

Rady Gminy Kolno

z dnia 28 czerwca 2002 roku

ZESPÓŁ AUTORSKI

Główny Projektant:

mgr inż. arch. Alicja Mieszkowska – upr.urb. Nr 242/88

Projektanci:

Struktura funkcjonalno – przestrzenna:

mgr inż. arch. Elżbieta Tyszka

Środowisko przyrodnicze:

mgr inż. Ryszard Serwatka

Środowisko kulturowe:

mgr inż. Hanna Konarzewska

Sfera społeczna:

mgr Jan Chojnowski

Rolnictwo i gospodarka gruntami:

mgr inż. Józefa Borowska

Komunikacja:

mgr inż. Jerzy Przybyłowicz

Zaopatrzenie w wodę, gaz i odprowadzenie ścieków:

mgr inż. Hanna Konarzewska

Elektroenergetyka:

inż. Krystyna Fronczek

Prace techniczne:

tech. Barbara Bućko

Grafika komputerowa:

tech. Zbigniew Bargielski

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	str. 3
1. PODSTAWOWE CZYNNIKI ROZWOJU	
1.1. Mierniki rozwoju gminy	str. 5
1.2. Uwarunkowania wspierające rozwój gminy	str. 6
1.3. Uwarunkowania hamujące rozwój gminy	str. 7
1.4. Podstawowe problemy do rozwiązania	str. 9
2. CELE ROZWOJU	
2.1. Cel nadrzędny - strategiczny	str. 10
2.2. Cele szczegółowe	str. 11
2.2.1. Ekologiczne	str. 11
2.2.2. Społeczne	str. 11
2.2.3. Gospodarcze	str. 11
2.2.4. Cele rozwoju komunikacji	str. 12
2.2.5. Cele rozwoju infrastruktury technicznej	str. 12
3. KIERUNKI I ZASADY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	
3.1. Struktura funkcjonalno – przestrzenna	str. 13
3.2. Kierunki rozwoju osadnictwa	
3.2.1. Tendencje demograficzne	str. 16
3.2.2. System osadniczy	str. 16
3.3. Kierunki ochrony przestrzeni przyrodniczej	str. 17
3.3.1. Obszary prawnie chronione	str. 17
3.3.2. Sieć dolin rzecznych	str. 20
3.3.3. Lasy	str. 21
3.3.4. Zieleń urządzone	str. 22
3.3.5. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	str. 22
3.3.6. Ochrona powietrza atmosferycznego	str. 23
3.3.7. Ochrona ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami	str. 23
3.3.8. Ochrona ludzi i środowiska przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym	str. 24
3.3.9. Ochrona powierzchni ziemi	str. 24
3.4. Kierunki ochrony przestrzeni kulturowej	str. 25
3.4.1. Obiekty dóbr kultury podległe ochronie prawnej	str. 26
3.4.2. Zasady i kierunki ochrony konserwatorskiej	str. 30
3.5. Kierunki i zasady rozwoju obszarów zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę	str. 33
3.5.1. Główne kierunki i zasady rozwoju zabudowy w jednostkach strukturalnych	str. 35
3.6. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej	
3.6.1. Edukacja	str. 37

3.6.2. Ochrona zdrowia	str. 38
3.6.3. Usługi kultury	str. 38
3.6.4. Sport, rekreacja, wypoczynek	str. 38
3.6.5. Mieszkalnictwo	str. 39
3.7. Kierunki rozwoju sfery gospodarczej	
3.7.1. Rolnictwo	str. 40
3.7.2. Leśnictwo	str. 42
3.7.3. Działalność produkcyjno –usługowa	str. 43
3.7.4. Turystyka	str. 43
3.8. Kierunki rozwoju komunikacji	
3.8.1. Komunikacja drogowa	str. 44
3.8.2. Komunikacja kolejowa	str. 48
3.8.3. Transport ciężki i tranzyt	str. 48
3.8.4. Ścieżki rowerowe	str. 48
3.9. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej	
3.9.1. Zaopatrzenie w wodę	str. 49
3.9.2. Oczyszczanie i odprowadzanie ścieków	str. 50
3.9.3. Elektroenergetyka	str. 51
3.9.4. Telekomunikacja	str. 52
3.9.5. Zaopatrzenie w gaz	str. 52
3.9.6. Zaopatrzenie w ciepło	str. 53
3.9.7. Gospodarka odpadami	str. 53
3.10. Ochrona przeciwpożarowa i obrona cywilna	str. 54
4. KIERUNKI POLITYKI PLANISTYCZNEJ	
4.1. Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe	str. 55
4.2. Obszary, dla których obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynika z przepisów szczególnych	str. 56
4.3. Obszary, dla których sporządzenie planu miejscowego może być obowiązkowe ze względu na istniejące uwarunkowania	str. 56
5. ZADANIA DLA REALIZACJI CELÓW PUBLICZNYCH	
5.1. Polityka przestrzenna państwa i samorządu województwa	str. 57
5.2. Zadania i programy	str. 58
5.3. Zasady współpracy z obszarami sąsiednimi	str. 59

ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY:

**"Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Kolno"
w skali 1:25 000**

WPROWADZENIE

Podstawę prawną opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kolno” będącego opracowaniem planistycznym dotyczącym całego obszaru administracyjnego gminy stanowią:

- ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139 i Nr 41, poz. 412, Nr 111, poz. 1279; Dz.U. z 2000 roku, Nr 12, poz. 136 i Nr 100, poz.1085),
- uchwała Nr XXII/1186/97 Rady Gminy z dnia 23 grudnia 1997 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kolno,
- umowa o dzieło Nr 8/99 z dnia 8.09.1999 roku.

Zakres merytoryczny studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy obejmuje uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej zgodnie z art. 6 ustawy.

W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
- stanu funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- prawa własności gruntów,
- jakości życia mieszkańców,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

W studium określa się w szczególności:

- obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy,
- obszary zabudowane ze wskazaniem, w miarę potrzeb, terenów wymagających przekształceń lub rehabilitacji,

- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem, w miarę potrzeb obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikające z potrzeby zaspakajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,
- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym obszary na których będą stosowane indywidualne i grupowe systemy oczyszczania ścieków, a także tereny niezbędne do wytyczania ścieżek rowerowych,
- obszary, dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania,
- obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających ze strategii rozwoju województwa zawarte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

Opracowanie ma na celu zapewnienie prawidłowej realizacji struktury funkcjonalno – przestrzennej i zobowiązuje organy samorządowe w ich działalności (stanowiąc podstawę do podejmowania uchwał intencyjnych dotyczących planów miejscowych, realizacji zadań własnych z zakresu planowania przestrzennego, gospodarki gruntami, itd.).

Opracowanie składa się z dwóch części:

CZĘŚĆ I - Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne gminy (diagnoza stanu istniejącego)

CZĘŚĆ II - Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy - część uchwalana

Kierunki zagospodarowania przestrzennego zbudowano na podstawie analizy uwarunkowań rozwoju zawartych w części I opracowania. Niniejsze studium stanowi podstawę długookresowej polityki przestrzennej i jako jedyny ustawowo dokument planistyczny dotyczy obszaru całej gminy.

CZĘŚĆ II zawiera:

- Część tekstową "Kierunki zagospodarowania przestrzennego" - załącznik nr 1,
- Część graficzną "Kierunki zagospodarowania przestrzennego w skali 1:25 000" - zał. nr 2.

1. PODSTAWOWE CZYNNIKI ROZWOJU

1.1. Mierniki rozwoju gminy

Zawarte w opracowaniu mierniki ukazują, gdzie znajduje się gmina Kolno na tle powiatu i województwa podlaskiego. Prezentowane mierniki zostały opracowane na podstawie materiałów GUS.

Lp	Wyszczególnienie	Jednostka miary	gmina Kolno	powiat Kolneński	województwo podlaskie
1. *	Gęstość zaludnienia	osób/km ²	33	44	26
2. *	Ruch naturalny ludności	małżeństwa/1000 ludności	6,8	6,7	5,8
		urodzenia/1000 ludności	17,4	13,8	11,2
		przyrost naturalny/1000 ludności	7,7	2,2	-2,0
3. *	Zasoby mieszkaniowe	liczba osób w 1 mieszkaniu	4,31	4,19	3,35
		liczba osób na izbę	1,12	1,1	0,88
		pow. użytkowa 1 mieszkania (m ²)	78,0	77,6	75,3
		pow. użytkowa na 1 osobę w m ²	18,1	18,5	22,5
4. *	Czytelnictwo	wypożyczenia na 1 czytelnika	31,9	26,3	24,0
5. *	Szkoły podstawowe	liczba uczniów na pomieszcz. do nauczania	13,6	11,5	11,7
		liczba uczniów na szkołę	105	89	93
		liczba uczniów na 1 nauczyciela	12,1	10,4	10,8
6. *	Gospodarka	podmioty gospodarki na 1000 ludności	25,2	41,2	35,7
7. *	Rynek pracy	pracujący w gosp. narod. na 1000 ludności	28,2	36,4	67,3
		bezrobotni na 1000 ludności	77,9	75,5	53,9
8.	Struktura użytków gruntowych	% użytki rolne,	72,6	73,2	59,5
		w tym: grunty orne	71,3	68,8	66,2
		sady	0,5	0,3	0,4
		łąki trwale	15,5	17,0	20,4
		pastwiska trwale	12,7	13,8	13,0
		lasy i grunty zadrzewione	20,8	20,8	29,5
		pozostale	6,6	6,2	11,0
9.	Klasyfikacja gleb użytków rolnych	%			
		klasa II	0,0	0,0	0,0
		klasa III	4,6	2,8	6,6
		klasa IV	38,0	29,7	45,0
		klasa V	33,5	33,4	29,6
		klasa VI i VI	23,9	34,1	18,8
10.	Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej	punkty			
		ogólny	52,5	49,6	53,0
		jakość i przydatność gleb	37,7	35,7	41,0
		agroklimat	8,4	8,1	7,5
		rzeźba terenu	3,9	3,7	3,7
		warunki wodne	2,2	2,1	2,8
11.	Stopień zaspokojenia potrzeb melioracyjnych	%			
		użytki rolne	47,3	53,6	59,4
		grunty orne	32,5	33,9	56,4
	użytki zielone	42,7	56,7	62,9	
12.	Struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych	%			
		1-2 ha	2,8	4,4	8,8
		2-5 ha	7,2	9,2	16,1
		5-10 ha	24,5	24,8	29,5
		10-15 ha	31,6	29,6	23,6
		powyżej 15 ha	33,9	32,0	22,0

13.	Ludność zamieszkała w gospodarstwach rolnych wg wieku	% przedprodukcyjnym produkcyjnym poprodukcyjnym nieprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym	31,4 51,6 17,0 93,8	30,0 53,0 17,0 89,1	26,6 53,1 20,3 88,3
14.	Stopień zwodociągowania*	% - ilość wsi objęta siecią wodociagową	34	29	71,0
15.	Stopień skanalizowania*	% - ilość wsi objęta siecią kanalizacyjną	0	1,25	3,1
16.	Stopień gazyfikacji	% - ilość wsi objęta siecią gazową	0	0	2,9

* - dotyczy obszarów wiejskich

1.2. Uwarunkowania wspierające rozwój gminy

- położenie gminy w obszarze „Zielonych Płuc Polski” stwarzające możliwość ekologicznej promocji gminy,
- występowanie obszarów o korzystnych warunkach do rozwoju intensywnej produkcji rolnej,
- wysokie walory turystyczne gminy:
 - występowanie terenów i obiektów objętych przyrodniczą ochroną konserwatorską - Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi, użytki ekologiczne, pomniki przyrody,
 - występowanie wód Pisy,
 - duże kompleksy leśne o korzystnych dla rekreacji siedliskach (Uroczysko Kozioł – Łacha),
 - zachowane środowisko kulturowe regionu etnograficznego Kurpiowszczyzny – architektura i folklor,
- występowanie obiektów dziedzictwa kulturowego umożliwiających rozwój turystyki krajoznawczej, w tym:
 - zespoły i obiekty zabytkowe – Borkowo (kościół), Lachowo (kościół, zespół dworsko – parkowy),
 - zabytki archeologiczne - Truszki Zalesie i Czerwone - grodziska wczesnośredniowieczne,
- przebieg szlaków turystycznych:
 - samochodowego – drogą krajową nr 63 Kisielnica – Pisz w kierunku Wielkich Jezior Mazurskich oraz drogą wojewódzką Stawiski – Turośl,
 - wodnego – rzeką Pisą – krajowy szlak łączący jeziora mazurskie z Narwią i Wisłą,
 - pieszo – rowerowego,

- występowanie zasobów siły roboczej, płodów rolnych oraz złóż kopalin umożliwiających rozwój funkcji produkcyjnej,
- dobra dostępność do sieci elektroenergetycznej – stacja transformatorowa 110/15 kV w Kolnie,
- występowanie znacznych powierzchni gruntów ornych o dobrej przydatności rolniczej (III – IV klasa), głównie w środkowej i wschodniej części gminy,
- występowanie użytków zielonych III i IV klasy bonitacyjnej w obrębie zmeliorowanych dolin rzecznych, umożliwiających rozwój intensywnego chowu bydła,
- bogata sieć hydrograficzna (Pisa, Wincenta, Skroda, Łabna i szereg cieków bezimiennych) oraz możliwość retencji wód powierzchniowych poprzez realizację zbiorników wodnych,
- korzystna struktura wieku charakteryzująca się wysokim (51,2%) udziałem ludności w wieku produkcyjnym,
- dobra dostępność do placówek handlowych, szkół podstawowych, pocztowych i ochrony zdrowia,
- korzystna struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych, przy średniej powierzchni gospodarstwa 15,7 ha. Właściwe warunki do tworzenia gospodarstw rodzinnych,
- dobrze rozwinięta produkcja zwierzęca,
- duży udział gospodarstw produkujących na rynek,
- wysoka produkcja towarowa gospodarstw,
- dobre wykorzystanie budynków inwentarskich,
- korzystne warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz agroturystyki zwłaszcza w zachodniej części gminy jako dodatkowego źródła dochodu,
- istniejące 4 ujęcia oraz stacje wodociągowe i sieć wodociągowa obejmująca 15 wsi,
- opracowana koncepcja zaopatrzenia w wodę 25 wsi położonych na terenie gminy Kolno z wodociągu „Kolno” i „Kumelsk”,
- lokalizacja stacji transformatorowej 110/15 kV (GPZ) w Kolnie posiadającej rezerwy mocy elektrycznej.

1.3. Uwarunkowania hamujące rozwój gminy

- ograniczenia rozwoju przestrzennego i funkcji osadniczej wynikające z potrzeby ochrony:
 - rolniczej przestrzeni produkcyjnej (występowanie gleb chronionych),

- najbardziej cennych ekosystemów wodno – łąkowych w dolinach cieków wodnych i innych obniżeniach terenowych,
- złóż surowców,
- ograniczenia w zagospodarowaniu:
 - na terenach objętych przyrodniczą ochroną konserwatorską (Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi – projektowany Kurpiowski Park Krajobrazowy),
 - w strefach ochronnych ujęć wody,
 - korytarzy infrastruktury technicznej wraz ze strefami ochronnymi linii elektroenergetycznych 220 kV, 110 kV i 15 kV,
- przebieg ruchu tranzytowego przez tereny zabudowy wsi,
- peryferyjne położenie gminy wobec głównego układu komunikacyjnego kraju,
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych, w tym pochodzenia zewnętrznego, utrudniających obecnie rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowej,
- zagrożenia dla ekosystemów łąkowo-wodnych w dolinie Pisy z uwagi na postępujący proces erozji dennej wód rzecznych,
- konieczność organizacji systemu zbiórki i selekcji odpadów stałych,
- stosunkowo niski standard świadczonych usług, zwłaszcza w zakresie handlu i upowszechniania kultury,
- wzrastający udział ludności w wieku poprodukcyjnym,
- duże rozmiary bezrobocia, szczególnie wśród absolwentów,
- niski poziom wykształcenia wśród bezrobotnych,
- niska jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej zwłaszcza w zachodniej części gminy,
- niski wskaźnik zmeliorowania użytków rolnych oraz słaby stan istniejących urządzeń melioracyjnych,
- brak zakładów świadczących usługi na rzecz rolnictwa,
- brak zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego,
- brak pozarolniczych miejsc pracy na wsi,
- brak wartościowych złóż surowców mineralnych,
- zbyt mała promocja walorów turystycznych rejonu Pisy,
- nieliczna baza turystyczna o niskim standardzie użytkowym,
- brak sieci wodociągowej w 29 wsiach,

- brak wartościowych złóż surowców mineralnych,
- zbyt mała promocja walorów turystycznych rejonu Pisy,
- nieliczna baza turystyczna o niskim standardzie użytkowym,
- brak sieci wodociągowej w 29 wsiach,
- brak rozwiązanej gospodarki ściekowej na terenie gminy i w mieście Kołno,
- konieczność przeprowadzania remontów i modernizacji urządzeń elektroenergetycznych SN i nn, linii komunalno – oświetleniowych na niektórych obszarach wiejskich,
- ze względu na oddaloną lokalizację GPZ należy liczyć się z podjęciem kosztownych inwestycji z zakresu elektroenergetyki (dla potrzeb nowych inwestycji),
- brak sieci gazowej wysokiego ciśnienia w tej części województwa ograniczający możliwość zaopatrzenia w gaz przewodowy gminy.

1.4. Podstawowe problemy do rozwiązania

- w zakresie infrastruktury technicznej

Najpilniejsze zadania z zakresu zaopatrzenia w wodę to kontynuowanie budowy sieci wodociągowej, a z zakresu odprowadzenia ścieków sukcesywne rozwiązywanie tego problemu poprzez program gospodarki ściekowej dla całej gminy i etapową budowę sieci kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią. Realizacja tej inwestycji podniesie warunki życia mieszkańców oraz wpłynie na poprawę stanu środowiska przyrodniczego. Jakość przestrzeni przyrodniczej stanowi podstawę do rozwoju funkcji turystyczno - wypoczynkowej w dolinie rzeki Pisy.

- w zakresie bezrobocia

Bezrobocie stanowi jedną z najważniejszych barier rozwoju i najgroźniejszych zjawisk w gospodarce gminy. W kategoriach społecznych bezrobocie niesie za sobą zagrożenia społeczne w postaci zjawisk patologicznych i kryminogennych.

Niski poziom wykształcenia rolników, brak stabilnej, opłacalnej produkcji rolnej ograniczają aktywność zawodową i społeczną oraz podejmowanie inicjatyw gospodarczych. Brak pozarolniczych miejsc pracy na wsi przy pogarszających się warunkach społeczno - gospodarczych w kraju, potęguje proces narastania bezrobocia rejestrowanego i utajonego. Dążenie do łagodzenia skutków bezrobocia poprzez stwarzanie szans na zagospodarowanie zasobów ludzkich w wyniku przekwalifikowania, stymulowania rozwoju małych firm, jak również, wsparcie finansowe będzie jednym z najważniejszych działań na rzecz rozwoju gminy.

- w zakresie systemu komunikacji gminy

Podstawowym problemem w zakresie systemu komunikacji gminy jest eliminacja konfliktów między ruchem tranzytowym i turystycznym a lokalnym gminy oraz dostosowanie parametrów systemu (standardy, nośności konstrukcji jezdni, stopień bezpieczeństwa itp.) do potrzeb gospodarczych gminy. Istotnym zagadnieniem jest realizacja obejścia Kolna i izolacja ruchu na drodze krajowej od ruchów rolniczych i pieszych w obszarach wsi.

2. CELE ROZWOJU

Cele rozwoju gminy jak i kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego sformułowane zostały w wyniku wszechstronnej analizy uwarunkowań przedstawionych w pierwszej części opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kolno - Diagnoza”.

Biorąc za podstawę rozpoznane w trybie sporządzania studium uwarunkowania rozwoju wynikające z:

- dotychczasowego zagospodarowania i uzbrojenia obszaru gminy,
- dotychczasowego przeznaczenia terenów i wniosków w sprawie zmiany przeznaczenia,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
- stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- prawa własności gruntów,
- jakości życia mieszkańców,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych,

określono cel nadrzędny i cele szczegółowe w podziale na grupy problemowe: przyrodnicze, społeczne, gospodarcze, komunikacyjne i infrastrukturalne.

2.1 CEL NADRZĘDNY - STRATEGICZNY

Głównym celem rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy Kolno jest:

Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez proekologiczny (zrównoważony) rozwój gminy, przy racjonalnym wykorzystaniu walorów przyrodniczych i gospodarczych środowiska, istniejącego majątku trwałego, potencjału infrastrukturalnego i produkcyjnego, w tym walorów rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

2.2. CELE SZCZEGÓŁOWE

Rozwinięciem celu nadrzędnego będzie tworzenie warunków do realizacji następujących grup celów szczegółowych celów rozwoju:

2.2.1. Ekologiczne cele rozwoju

- zachowanie systemu naturalnych powiązań przyrodniczych obejmujących aktywne biologicznie ekosystemy łąkowe, bagienne, wodne i leśne, które mają zasadniczy wpływ na utrzymanie równowagi biologicznej w całym środowisku przyrodniczym gminy i jej sąsiedztwa,
- racjonalne wykorzystanie przyrodniczych walorów gospodarczym rozwojem gminy,
- zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności, przede wszystkim w zakresie jakości powietrza atmosferycznego i poziomu hałasu,
- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem ich ściekami, środkami ochrony roślin i ubocznymi skutkami nawożenia,
- zwiększenie zasobów i dyspozycyjności wód powierzchniowych,
- likwidacja konfliktów i zagrożeń spowodowanych dotychczasową działalnością gospodarczą.

2.2.2. Społeczne cele rozwoju

- łagodzenie skutków transformacji społecznej, a zwłaszcza bezrobocia,
- rozwój i poprawa funkcjonowania placówek usługowych,
- rozwój bazy sportowo – rekreacyjnej,
- promocja zdrowego stylu życia i podnoszenie świadomości ekologicznej ludności,
- tworzenie warunków dla rozwoju oświaty i podnoszenia poziomu wykształcenia,
- tworzenie miejsc do kulturalnego spędzania czasu,
- rozwój opieki zdrowotnej i socjalnej oraz przeciwdziałanie patologiom i uzależnieniom,
- rozwój i podnoszenie standardów budownictwa mieszkaniowego i usługowego.

2.2.3. Gospodarcze cele rozwoju

- tworzenie miejsc pracy poza rolnictwem poprzez wielofunkcyjny rozwój wsi zapewniający alternatywne źródło dochodów,
- pozyskanie inwestorów tworzących miejsca pracy oraz zapewnienie wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw,

- wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej zgodnie z warunkami naturalnymi, tradycjami lokalnymi, potrzebami przetwórstwa rolno-spożywczego oraz popytem na określone surowce i produkty rolne,
- poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- tworzenie nowych form organizacji usług rolniczych i instytucji otoczenia rolnictwa,
- rozwój gospodarki leśnej i zwiększanie lesistości gminy, w tym zalesianie gruntów marginalnych,
- poprawa jakości surowców rolnych zgodnie z normami obowiązującymi w Unii Europejskiej,
- zagospodarowanie gruntów o ograniczonej przydatności dla produkcji rolnej.

2.2.4. Cele rozwoju komunikacji

- zmniejszenie uciążliwości tranzytów przebiegających przez teren gminy,
- poprawa stopnia bezpieczeństwa ruchu samochodowego i pieszego,
- dostosowanie nośności dróg i ulic do potrzeb gospodarczych regionu i gminy,
- podnoszenie standardu usług komunikacyjnych przez ulepszenie nawierzchni dróg i ulic,
- poprawa dostępności do systemu komunikacji zbiorowej regionu,
- poprawa zaplecza obsługi ruchu tranzytowego i turystycznego.

2.2.5. Cele rozwoju infrastruktury technicznej

- sprawne i niezawodne funkcjonowanie systemu zaopatrzenia w wodę zapewniającego zaspokojenie potrzeb,
- sukcesywne rozwiązywanie problemu gospodarki ściekowej,
- rozwiązanie problemu zbiórki i selekcji odpadów stałych,
- dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb wynikających z długookresowego rozwoju gminy oraz stwarzanie warunków do sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu,
- doprowadzenie gazu przewodowego na teren gminy oraz wymiany uciążliwych dla środowiska nośników energii na proekologiczne,
- rozwój nowoczesnych technik łączności oraz wdrażanie systemu internetowego.

3. KIERUNKI I ZASADY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

3.1. Struktura funkcjonalno - przestrzenna

Gmina Kolno pod względem strukturalnym to głównie obszar produkcji rolnej. Grunty orne oraz użytki zielone zajmują 73% powierzchni gminy.

Przestrzeń gminy rozgranicza system naturalnych powiązań przyrodniczych, wytworzony wzdłuż cieków wód powierzchniowych - rzeka Pisa i Skroda z dopływem (Łabna).

Zachodnia część obszaru gminy obejmująca dolinę Pisy i dolny odcinek Skrody objęta jest ochroną prawną i stanowi fragment Obszaru Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi. Rozległa dolina rzeki Pisy jest korytarzem ekologicznym łączącym jeziora mazurskie z obszarami dolin rzecznych Narwi i Wisły.

Lasy zajmują 21% powierzchni gminy. Największe kompleksy z fragmentami Puszczy Piskiej i Puszczy Kurpiowskiej znajdują się w zachodniej części, w sąsiedztwie doliny Pisy.

Tereny zurbanizowane zajmują jedynie 4% ogólnej powierzchni gminy, a w ich strukturze przeważają drogi (61%). Zainwestowanie wsi stanowi zabudowa zagrodowa. W uzupełnieniu występują pojedyncze obiekty usługowe, produkcyjne oraz zabudowa letniskowa. Zabudowa wsi ukształtowana została głównie w formie zabudowy „ulicowej”. Nie-wielki udział stanowi zabudowa rozproszona, kolonijna.

Sieć drogowa gminy ukształtowana została w układzie promienistym z węzłem w Kolnie. Głównymi elementami sieci są droga krajowa Nr 63 Kisielnica – Pisz i droga wojewódzka Nr 647 Stawiski – Turośl. Drogą krajową przebiega szlak turystyczny w kierunku Wielkich Jezior Mazurskich.

Gmina położona jest w zasięgu oddziaływania miasta Kolna, w systemie osadniczym województwa ośrodka o znaczeniu lokalnym.

Funkcję ośrodków wspomagających pełnią wsie wyposażone w usługi podstawowe: **Zabiele, Borkowo, Lachowo.**

Jednostki osadnicze gminy to wsie typowo rolnicze. Pozarolnicze funkcje wsi rozwinięte są w niewielkim stopniu. Są to: usługi, turystyka i przemysł.

Funkcja usługowa poza ośrodkami wspomagającymi ogranicza się do pojedynczych obiektów usługowych z zakresu obsługi ludności i obsługi rolnictwa występujących w rozproszeniu.

Funkcję turystyczną pełnią wsie zlokalizowane w dolinie Pisy:

- Koziół - tereny rekreacyjno - wypoczynkowe z bazą noclegową i stacją wodną,
- Waszki, Gietki - zabudowa letniskowa.

Funkcja przemysłowa jest słabo rozwinięta. Zakłady produkcyjno - usługowe (stolarstwo, tartacznictwo) mieszczą się w Czerwonym, Wincencie, Koźle i Zabieliu.

Z uwagi na uwarunkowania przyrodnicze oraz istniejące zainwestowanie na obszarze gminy wydzielono następujące jednostki strukturalne:

- **Jednostka I – rolnicza** – obejmuje środkową i północno - wschodnią część gminy położoną na Wysoczyźnie Kolneńskiej poza terenami chronionymi,
- **Jednostka II – ekologiczno – turystyczna** – obejmuje zachodnią część gminy - tereny położone w Obszarze Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi.

W jednostce I - rolniczej dominuje gospodarka rolna z dobrze rozwiniętą produkcją zwierzęcą. Obszar charakteryzuje się wyższą jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej ze znacznym udziałem gleb III i IV klasy bonitacyjnej, szczególnie w południowej i zachodniej części jednostki. Duży udział gruntów rolnych oraz niski udział lasów sprzyja produkcji roślinnej i hodowli.

Obszar o niskich walorach krajoznawczych. Lokalne znaczenie posiada Lachowo (zabytkowy kościół i zespół dworsko – parkowy). Ruch turystyczny ogranicza się do turystyki tranzytowej po drodze krajowej Kisielnica – Pisz i wojewódzkiej Stawiski – Turośl.

Sieć osadniczą jednostki tworzy 37 wsi. Największe pod względem liczby mieszkańców to: Czerwone (1038 osób), Borkowo (812), Zabiele (749), Janowo (533), Lachowo (488). Funkcję ośrodków wspomagających w zakresie obsługi ludności pełnią wsie Lachowo, Zabiele i Borkowo. W tych wsiach występuje największa koncentracja usług podstawowych - kościół, usługi handlu, ochrony przeciwpożarowej, szkoła, biblioteka, poczta. W Lachowie ponadto mieści się filia Banku Spółdzielczego.

Funkcja przemysłowa jest słabo rozwinięta. Ogranicza się do zakładów produkcyjno - usługowych w Czerwonym, Borkowie i Zabieliu.

Główne kierunki rozwoju w jednostce I - rolniczej:

- rozwój rolnictwa o kierunku hodowlanym (chów bydła mlecznego i trzody chlewnej),
- ochrona i poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- rozwój usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa,
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego w oparciu o własną bazę surowcową,
- rozwój drobnej wytwórczości i usług,

- kształtowanie ośrodków wspomagających w zakresie obsługi ludności w Borkowie, Zabieli i Lachowie,
- rozwój zaplecza obsługi transportu drogowego,
- poprawa wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną,
- umiarkowany, zrównoważony rozwój funkcji osadniczej,
- ochrona krajobrazu kulturowego.

Jednostka II - ekologiczno - turystyczna charakteryzuje się wysokimi walorami środowiska przyrodniczego, obecnością rzek Pisy i Skrody, znacznym udziałem łąk i pastwisk oraz dużą lesistością. Położona jest w Obszarze Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi. Z uwagi na wyróżniające się walory przyrodnicze obszar pełni ważną rolę w krajowym ekologicznym systemie obszarów chronionych ECONET PL

Rolnicza przestrzeń produkcyjna o niższej jakości z przewagą gruntów V i VI klasy bonitacyjnej, znacznym udziałem lasów.

Rzeka Pisa - krajowy szlak turystyki wodnej łączący Wielkie Jeziora Mazurskie z Narwią i Wisłą oraz przylegające do niej kompleksy leśne z fragmentem Puszczy Piskiej stanowią główną atrakcję turystyczną gminy.

Podstawową funkcją jednostki jest rolnictwo wykorzystujące naturalne tereny trwałych użytków zielonych. Funkcję uzupełniającą pełni **turystyka** z rozwiniętą bazą rekreacyjno - wypoczynkową w części północnej i południowej, szlakami turystyki pieszo - rowerowej i wodnej oraz gospodarka leśna.

Sieć osadniczą jednostki tworzy 7 wsi: Wincenta, Koziół, Górszczyzna, Waszki, Koli-magi, Gietki, Niksowizna. Największą wsią jest Koziół (317 osób) położony w północnej części jednostki nad rzeką Pisą. Wieś poza funkcją rolniczą pełni funkcję usługową i turystyczną. W Koźle zlokalizowane są usługi z zakresu obsługi ludności, rozwinięta jest baza turystyczna z miejscami noclegowymi oraz funkcjonuje stacja wodna.

Funkcję turystyczną pełnią również wsie Gietki i Waszki. Baza turystyczna jest jednostronnie rozwinięta i występuje w postaci zabudowy letniskowej.

Funkcja przemysłowa jest słabo rozwinięta i odgrywa małą rolę w strukturze jednostki. Ogranicza się do dwóch zakładów przetwórstwa drzewnego zlokalizowanych w Wincencie i Koźle

Obszar jednostki ze względu na walory przyrodnicze oraz istniejącą bazę posiada predyspozycje do rozwoju funkcji turystycznej.

Główne kierunki rozwoju w jednostce II - ekologiczno - turystycznej:

- rozwój rolnictwa zintegrowanego i ekologicznego,
- umiarkowany, zrównoważony rozwój funkcji osadniczej,
- rozwój funkcji turystycznej: pobytowej i krajoznawczej w oparciu o wysokie walory przyrodnicze doliny Pisy oraz duże kompleksy leśne,
- rozwój zaplecza obsługi ruchu turystycznego,
- rozwój usług z zakresu obsługi ludności i rolnictwa,
- rozwój systemów infrastruktury technicznej.
- ochrona wysokich wartości środowiska przyrodniczego w oparciu o istniejący obszar chronionego krajobrazu (projektowany Kurpiowski Park Krajobrazowy),
- ochrona krajobrazu kulturowego,
- rozwój gospodarki leśnej ze szczególnym uwzględnieniem celów wyszczególnionych w art. 7 ustawy o lasach z dnia 28 września 1991 roku (z późniejszymi zmianami).

3.2. Kierunki rozwoju osadnictwa

3.2.1. Tendencje demograficzne

Na podstawie analiz przeprowadzonych na etapie diagnozy stwierdzono, że podstawowe czynniki rozwoju demograficznego kształtują się niezbyt korzystnie, prowadząc do sukcesywnego wyludniania obszaru gminy. Ze względu na trudną sytuację społeczno-gospodarczą, również w najbliższych latach nie nastąpią zasadnicze zmiany tendencji demograficznych; utrzyma się niski przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji. W związku z powyższym należy przewidywać utrzymanie powolnego spadku liczby ludności gminy. Przewiduje się zmniejszenie zaludnienia do 9120 osób w roku 2005, do około 9050 w roku 2010 i do około 9000 osób w 2020 roku. Zasoby siły roboczej będą utrzymywały się na dotychczasowym wysokim poziomie – około 52,5% ogółu ludności. Równocześnie następował będzie stopniowy wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym; od 18,5% w roku 2005 do 19,5% w 2020 roku.

3.2.2. System osadniczy

System osadniczy gminy tworzą 44 jednostki osadnicze. Największymi pod względem liczby mieszkańców wsiami są: Czerwone, Zabiele (+ Zakaleń), Borkowo, Janowo, Lachowo, Zaskrodzie oraz Koziół. Sieć osadnicza gminy jest nierównomiernie rozmieszczona. W części północno - wschodniej występuje duże zagęszczenie sieci - 31 jednostek.

Przewiduje się rozwój sieci osadniczej gminy poprzez:

- utrzymanie powiązań z miastem Kolno jako ośrodkiem obsługi o znaczeniu ponadpodstawowym,
- kształtowanie uzupełniających ośrodków obsługi o znaczeniu ponadpodstawowym we wsiach: Lachowo i Zabiele,
- kształtowanie sieci lokalnych ośrodków obsługi (pełny zakres usług podstawowych) we wsiach: Borkowo, Czerwone, Wykowo, Glinki-Kumelsk, Janowo,
- rozwój funkcji turystycznych we wsiach: Koziół, Górszczyzna, Waszki, Kolimagi, Gietki.

Przewiduje się również wzmocnienie powiązań funkcjonalnych pomiędzy poszczególnymi ośrodkami systemu osadniczego gminy oraz miastem Kolno jako ośrodkiem obsługi o znaczeniu ponadpodstawowym poprzez:

- modernizację sieci dróg,
- poprawę funkcjonowania komunikacji zbiorowej,
- rozbudowę systemów łączności,
- współpracę z władzami powiatu i miasta w zakresie finansowania i rozbudowy sieci usług o znaczeniu ponadpodstawowym (lecznictwo szpitalne i częściowo otwarte, szkolnictwo ponadgimnazjalne).

3.3. Kierunki ochrony przestrzeni przyrodniczej

W zakresie ochrony, kształtowania i zagospodarowania środowiska przyrodniczego zakłada się zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego gminy – ochronę i wzbogacanie walorów przyrodniczych i wartości użytkowych oraz ich racjonalne wykorzystywanie w rozwoju gminy, przy zapewnieniu sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego, w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym.

3.3.1. Obszary prawnie chronione

❖ Rezerwaty przyrody

Projektowany rezerwat przyrody o nazwie DOLINA RZEKI RYBNICA, położony w północno-zachodniej części obszaru gminy jest i wykraczający swym zasięgiem poza obszar gminy Kolno (gmina Pisz woj. warmińsko-mazurskie i gmina Turośl). Powierzchnia jego wynosi około 150 ha, w tym około 95 ha znajduje się w granicach gminy Kolno. Celem utworzenia rezerwatu jest ochrona naturalnych siedlisk zanikających zespołów roślinnych.

Gospodarowanie na obszarze projektowanego rezerwatu nie powinno naruszać istniejących uwarunkowań przyrodniczych, pozwalających na zachowanie występujących tam zespołów roślinnych.

❖ Pomniki przyrody

Na terenie gminy występują trzy drzewa i jeden głaz narzutowy uznane za pomniki przyrody i są to:

- dwa wiazy o obwodach 380 i 440 cm rosnące na posesji pana Antoniego Koziół we wsi Koziół,
- jabłoń dzika o obwodzie 95 cm rosnąca na posesji pana Stanisława Długozimy we wsi Zabiele,
- głaz narzutowy o obwodzie 8,40 m i wysokości 1,60 m zlokalizowany 300 m na wschód od skrzyżowania dróg Wincenta – Lachowo – Bialiki.

Są to elementy ochrony indywidualnej w systemie przyrodniczym gminy w stosunku do których obowiązuje zakaz:

- wycinania, niszczenia lub uszkodzenia drzew,
- zrywania pączków, kwiatów liści oraz pozyskiwania nasion,
- zanieczyszczania terenu, wzniesienia ognia w pobliżu pomnika przyrody,
- umieszczania tablic, napisów i innych znaków za wyjątkiem związanych z ochroną pomnika,
- wykonywania innych czynności mogących zniszczyć pomnik przyrody.

❖ Kurpiowski Park Krajobrazowy

Zachodni fragment obszaru gminy (6 630 ha, tj. 23.5% powierzchni gminy - Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi) jest częścią projektowanego Kurpiowskiego Parku Krajobrazowego. Jest to obszar, zaliczony do krajowego ekologicznego systemu obszarów chronionych (ESOCH) i uznany został za bardzo znaczący, z uwagi na jego wyróżniające się walory przyrodnicze oraz położenie w stosunku do innych, cennych przyrodniczo, obszarów kraju i wskazany do szczególnej ochrony.

Obszar ten stanowią fragmenty dawnej Puszczy Kurpiowskiej (Zielonej) oraz tereny ekstensywnych łąk, torfowisk niskich i agrocenoz o tradycyjnym systemie upraw. Mimo melioracji zachowały się tu niektóre stanowiska torfowisk niskich i przejściowych.

Podstawowym walorem tego obszaru, oprócz mozaikowego krajobrazu ekstensywnych terenów rolnych, łąk i lasów, jest niski stopień synantropizacji roślinności.

Poza niewątpliwymi walorami przyrodniczymi, obszar ten wzbogaca dobrze zachowane środowisko kulturowe regionu etnograficznego Kurpiowszczyzny, głównie architektura, jak również kultywowane tradycje społeczności kurpiowskiej (folklor).

Utworzenie parku krajobrazowego wzmocni ten obszar w systemie powiązań przyrodniczych i przyczyni się do dostosowania reżimów ochrony do uwarunkowań ekologicznych.

❖ **Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi**

Obszar Projektowanego Kurpiowskiego Parku Krajobrazowego, uchwałą nr X/46/82 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Łomży z dnia 27 kwietnia 1982 roku uznany został za obszar chronionego krajobrazu pod nazwą Obszar Krajobrazu Chronionego Pradoliny Pisy. Zmiana nazwy na Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi nastąpiła w 1998 roku, w wyniku połączenia Obszar Krajobrazu Chronionego Pradoliny Pisy i części Obszaru Krajobrazu Chronionego Pradoliny Narwi (rozporządzenie Wojewody Łomżyńskiego z dnia 19 maja 1998 Obejmuje on dolinę Narwi, znaczną część Puszczy Kurpiowskiej, malowniczą dolinę Pisy płynącą naturalnym korytem tworzącym liczne meandry i pozostawiającym starorzecza z bogatą roślinnością wodną i bagienną oraz zachodnie obrzeże Wysoczyzny Kolneńskiej

Jest to obszar o charakterze łącznikowym, istotnym dla kształtowania systemu powiązań przyrodniczych w dorzeczu Narwi, w połączeniu z układami przyrodniczymi pojezierzy Mazurskich i Pomorskich oraz niziny Mazurskiej, predysponowany do szczególnie wysokiego reżimu gospodarowania środowiskiem.

Zasady gospodarowania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego na tym obszarze zawiera wymienione wyżej rozporządzenie Wojewody Łomżyńskiego i są to między innymi:

- zakaz zabudowy pasa terenu o szerokości 25 m od linii brzegowej rzeki Pisy,
- zakaz niszczenia gleby i naturalnego ukształtowania terenu,
- zakaz zmiany stosunków wodnych z wyjątkiem zabiegów renaturalizacyjnych,
- zakaz niszczenia nor, żeremi, legowisk zwierzęcych, gniazd ptasich i niszczenia jaj.

❖ **Użytki ekologiczne**

Użytki ekologiczne zaliczane do drobno przestrzennych elementów przyrodniczych, stanowiące istotny element przyrodniczej struktury gminy. Ochrona ich stanowi ważny element całego systemu ochrony rodzimej przyrody. Rozporządzeniem Wojewody Łomżyńskiego Nr 11

z dnia 4 grudnia 1996 roku na obszarze gminy Kolno utworzone zostały następujące użytki ekologiczne:

L.p.	Nr Rejestru Wojew.	Położenie		Powierzchnia (ha)	Opis obiektu
		Oddz.	Leśnictwo		
1	36	6a	Łacha	0,83	Bagno
2	35	7a	Łacha	4,71	Bagno
3	37	8d	Łacha	1,04	Bagno
4	32	13a	Łacha	2,56	Bagno
5	33	13d	Łacha	0,23	Bagno
6	34	13i	Łacha	1,57	Bagno
7	30	24b	Łacha	3,70	Bagno
8	31	25a	Łacha	8,82	Bagno
9	26	35f	Łacha	1,21	Bagno
10	27	35j	Łacha	2,82	Bagno
11	28	36a	Łacha	5,55	Bagno
12	29	37c	Łacha	0,38	Bagno
13	29	37d	Łacha	4,85	Bagno

Na obszarze użytków (wg wymienionego rozporządzenia) zabrania się:

- pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzenia drzew i innych roślin,
- zbioru wszystkich dziko rosnących roślin,
- niszczenia nor i legowisk zwierzęcych, gniazd ptasich i wybierania jaj,
- wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości, innego zanieczyszczenia wód i gleby oraz powietrza,
- wydobywania torfu i innych kopalin,
- niszczenia gleby oraz zmiany sposobu jej użytkowania,
- palenia ognisk,
- zmiany stosunków wodnych.

3.3.2. Sieć dolin rzecznych

Doliny rzek: Wincenta, Skroda, Łabna, jak również doliny pozostałych cieków beziemiennych oraz obniżenia terenowe (uzupełnione lasami) – elementy drobno przestrzenne

systemu, stanowiące ciągi przyrodnicze o znaczeniu lokalnym i funkcjach: ekologicznej, gospodarczej i krajobrazowej.

Podstawowym kierunkiem zagospodarowania tych obszarów jest:

- zachowanie dotychczasowych funkcji i walorów środowiska przyrodniczego,
- ochrona przed zainwestowaniem i degradacją.

Realizacja w/w kierunków zagospodarowania wymagać będzie w szczególności:

- utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania jako ciągów naturalnej zieleni łąkowo-pastwiskowej z zachowaniem lokalnych skupisk wysokiej zieleni łąkowej wraz z dopuszczeniem realizacji w ich obrębie zbiorników małej retencji wodnej,
- ustalenie zakazu wykonywania prac ziemnych naruszających w sposób istotny rzeźbę terenu i układ stosunków wodnych,
- ustalenie zakazu eksploatacji złóż torfów zalegających w dolinach i obniżeniach terenu.
- jak również wprowadzenia zakazu:
 - odprowadzania nie oczyszczonych ścieków,
 - realizacji w ich obrębie obiektów kubaturowych oraz zbiorników i rurociągów do magazynowania i transportu paliw, olejów i smarów,
 - budowy stacji paliw,
 - lokalizacji składowisk odpadów stałych i wylewisk płynnych.

3.3.3. Lasy

Występują w znacznym rozproszeniu na obszarze gminy – elementy drobno przestrzenne systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu lokalnym i funkcjach: ekologicznej, gospodarczej i krajobrazowej.

Podstawowym kierunkiem zagospodarowania obszarów leśnych jest:

- zachowanie lasów jako elementów krajobrazu naturalnego,
- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z ustaleniami planów urządzenia lasów, uwzględniając zasadę powszechnej ochrony, utrzymania ciągłości użytkowania oraz dostosowania do ustalonych w planach funkcji i form użytkowania,
- udostępniania i częściowego przystosowywania kompleksów leśnych do lokalnych potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych,
- wykonanie rekultywacji i zagospodarowania wyrobisk poeksploatacyjnych,
- powiększanie powierzchni leśnych, zalesiając grunty nieprzydatne w produkcji rolnej,
- jak również wprowadzenia zakazu:
 - przeznaczania powierzchni na cele nieleśne,

- zabudowy z wyjątkiem urządzeń integralnie związanych z ich funkcją,
- realizacji przebiegu urządzeń liniowych (linii elektroenergetycznych, gazociągów, ropociągów, kolektorów sanitarnych, linii telekomunikacyjnych, dróg itp.) wymagających znacznych wylesień,
- wykonywanie melioracji trwale naruszających układ stosunków wodnych w dolinach rzecznych na obszarach leśnych,
- lokalizacji składowisk odpadów przemysłowych i komunalnych.

3.3.4. Zieleni urządzona

Zieleni parków podworskich, ogrodów przydomowych, przykościelna, cmentarna, itp. – elementy uzupełniające system przyrodniczy gminy o znaczeniu lokalnym.

Podstawowym kierunkiem zagospodarowania jest ochrona powierzchni istniejących form zieleni urządzonej przed likwidacją, z wyjątkiem szczególnych przypadków realizacji bardzo ważnych elementów komunikacyjnych lub infrastrukturalnych.

Realizacji ochrony istniejącej zieleni urządzonej wymagać będzie w szczególności:

- zakazu przeznaczania tych terenów na inne cele w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu,
- doboru odpowiednich, do warunków siedliskowych i układów przestrzennych, gatunków zieleni,
- zachowania funkcji zieleni cmentarnej i parków podworskich, łącznie z ich układem przestrzennym, fizjograficznym i przyrodniczym.

3.3.5. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

W ramach ochrony wód powierzchniowych i podziemnych zakłada się:

- uzyskanie i utrzymanie w II klasie czystości wszystkich cieków na obszarze gminy,
- ochronę wód gruntowych przed zanieczyszczeniami sanitarnymi, rolniczymi i przemysłowymi,
- szczególną ochronę wód Głównego Zbiornika Wód Podziemnych "Sandr Kurpiowski" zalegającego pod zachodnią częścią obszaru gminy,
- utrzymanie nienaruszalnego przepływu biologicznego rzek: Wincenta, Łabna i Skroda.

Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- zakazu odprowadzania do wód powierzchniowych ścieków sanitarnych i przemysłowych w wielkościach, które nie gwarantują utrzymania obowiązującej II klasy czystości wód,

- zakazu odprowadzania nie oczyszczonych ścieków do gruntu,
- budowy zbiorczych systemów kanalizacyjnych z oczyszczalniami ścieków lub indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków,
- zachowania stref ochrony bezpośredniej o szerokości 10 m dla studni stanowiących ujęcia komunalne oraz ustanowienia dla tych ujęć stref ochrony pośredniej wewnętrznej i zewnętrznej (jeżeli jest to konieczne) w drodze stosownych decyzji administracyjnych,
- właściwego doboru terenów (skład fizyko-mechaniczny gleb, budowa geologiczna, spadki) dla rolniczego wykorzystania odchodów płynnych z ferm produkcji zwierzęcej.

3.3.6. Ochrona powietrza atmosferycznego

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego uwzględnia się następujące kierunki zagospodarowania:

- przeciwdziałanie wzrostowi zanieczyszczeń powietrza głównie substancjami pochodzącymi z procesów energetycznych, przemysłowych oraz komunikacji samochodowej (zwłaszcza pyłów zawieszonych, dwutlenku siarki i azotu oraz ołowiu),
- poprawa warunków życia ludzi zamieszkałych na terenach będących w zasięgu oddziaływania emisji zanieczyszczeń (rejon miasta Kolno),

Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- obowiązek stałego monitoringu atmosfery jako podstawy ustalenia lokalnych, jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń lub ich likwidacji w formie stosownych decyzji administracyjnych,
- obowiązku instalowania urządzeń do redukcji zanieczyszczeń oraz zmianie technologii produkcji w obiektach stanowiących główne źródła emisji zanieczyszczeń,
- stosowaniu proekologicznych nośników energii cieplnej (gaz, olej opałowy, energia elektryczna) w obiektach użyteczności publicznej i gospodarstwach domowych,
- utrzymaniu obowiązku ponadnormatywnej uciążliwości zakładu w granicach własnej działki,
- przestrzeganiu wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń określonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia MOŚZNiL z dnia 12.02.1990 r. w sprawie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem – Dz. U. Nr 15 z dnia 14.03.1990 r.

3.3.7. Ochrona ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami

Działania w tym zakresie powinny zmierzać w kierunku minimalizacji poziomu hałasu i wibracji, głównie na obszarach stałego pobytu (zamieszkania) ludzi.

Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- eliminacji z obszarów zamieszkania źródeł hałasu o ponadnormatywnym natężeniu poprzez zabezpieczenia techniczne lub zmianę technologii i urządzeń,
- ograniczania ponadnormatywnego hałasu i wibracji do granic własności działek, na których zlokalizowane są ich źródła powstawania,
- uwzględniania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu norm dopuszczalnego hałasu w środowisku zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia MOŚZNiL z dnia 13 maja 1998 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku – Dz. U. Nr 66 z dnia 1 czerwca 1998 roku.

3.3.8. Ochrona ludzi i środowiska przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym

Podstawnym kierunkiem gospodarki przestrzennej w w/w zakresie jest zmniejszenie do minimum oddziaływania szkodliwego promieniowania niejonizującego na ludzi i środowisko przyrodnicze.

Źródłem szkodliwego elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego są głównie, przesyłowe linie elektroenergetyczne wysokich napięć. Przez obszar gminy przebiega linia elektroenergetyczna 220 kV oraz dwie linie 110 kV.

W celu maksymalnej ochrony przed promieniowaniem niejonizującym należy zachować strefy wolne od zabudowy i stałego przebywania o następującej szerokości:

- dla linii 220 kV - minimum 24,0 m od skrajnego przewodu (zalecana 36,0 m od osi linii),
- dla linii 110 kV - minimum 14,5 m od skrajnego przewodu (zalecana odległość 20,0 m od osi linii).

3.3.9. Ochrona powierzchni ziemi

W celu ochrony powierzchni ziemi i racjonalnego wykorzystania jej walorów użytkowych w rozwoju gminy, przyjmuje się następujące kierunki zagospodarowania:

- ochronę powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi,
- ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed przeznaczaniem jej na cele inne niż rolnicze,
- ochronę powierzchni ziemi przed negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.

Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- likwidacji „dzikich” (nie urządzonych) składowisk odpadów,
- stworzenie systemu gromadzenia i wywozu odpadów stałych (na nowo wybudowane miejsko-gminne składowisko odpadów) gwarantującego ochronę środowiska przyrodniczego przed zanieczyszczeniem oraz umożliwiającego odzysk (recycling) surowców wtórnych w drodze selekcji odpadów u ich producentów lub składowisku gminnym jak również systemu zbytu odzyskanych surowców,
- zachowanie dotychczasowej struktury przestrzennej gruntów rolnych i leśnych z możliwością ekologicznego jej wzbogacania (zadrzewienia śródpolne, remizy, użytki ekologiczne itp.),
- ochrony kompleksów gleb chronionych, szczególnie klas III-cich i wszystkich innych pochodzenia organicznego przed zmianą ich przeznaczenia na cele inne niż produkcji rolnej,
- podnoszenia jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez dalszą poprawę stosunków wodnych łącznie z budową zbiorników małej retencji,
- racjonalnej eksploatacji złóż surowców mineralnych z zachowaniem wymogów ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96),
- rekultywacji i zagospodarowaniu wyrobisk po eksploatacji surowców mineralnych,
- wprowadzenia zakazu eksploatacji złóż torfów w dolinach i obniżeniach terenowych.

3.4. Kierunki ochrony przestrzeni kulturowej

Zasoby dziedzictwa kulturowego jako trwałe elementy zagospodarowania obszaru stanowią istotny element tożsamości świadczący o ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej. Podstawowym celem polityki władz gminy w tej dziedzinie powinna być ochrona oraz racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego. Wszelkie prace remontowe, zmiany własności, zmiany funkcji i przeznaczenia obiektów wymagają pisemnej zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, w trybie określonym przez Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 11 stycznia 1994 r. w sprawie zezwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytkach i archeologicznych prac wykopaliskowych.

Najpełniejszą ochronę obiektów dziedzictwa kulturowego przed naturalnym niszczeniem, dewastacją przez człowieka poprzez wykorzystywanie na nieodpowiednie cele lub obudowywanie innymi obiektami, można uzyskać poprzez sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Plany powinny zawierać regulacje dotyczące przeznaczenia i zagospodarowania terenów, na których znajdują się obiekty podlegające ochronie.

3.4.3. Tereny i obiekty dóbr kultury podległe ochronie prawnej

Borkowo

- 1) Historyczny układ przestrzenny wsi
- 2) Kościół parafialny p.w. Świętej Trójcy, murowany 1932 r. nr rejestru 57
- 3) Cmentarz rzymskokatolicki, nr rejestru 320
- 4) Dom nr 36, drewniany, koniec XIX wieku
- 5) Dom nr 41, murowany, 1885 rok
- 6) Dom nr 42, murowany, 1893 rok
- 7) Dom nr 89, murowany
- 8) Dom nr 58, drewniany, koniec XIX wieku
- 9) Młyn, murowany, 4 ćw. XIX wieku

Czerwone

- 1) Dom nr 38, drewniany, 1893 rok

Gietki

- 1) Zagroda nr 46
 - dom drewniany, lata 30 XX wieku
 - stodoła
- 2) Dom nr 47, drewniany, ok. 1932 rok
- 3) Dom nr 53, drewniany, lata 30 XX wieku

Glinki

- 1) Zespół dworsko – parkowy:
 - oficyna murowana, początek XX wieku
 - rządówka, murowana, początek XX wieku
 - stajnia ob. wozownia, kamienna, początek XX wiek
 - stajnia cugowa i powozownia, ob. stajnia i magazyn, kam. początek XX wieku
 - obora nr 1, kamienna, lata 20 XX wieku
 - obora nr 2, murowana, lata 20 XX wieku
 - park
 - ogrodzenie, kamienne, początek XX wieku
- 2) Dom nr 2, drewniany, początek XX wieku

Gromadzyn Stary

- 1) Dom nr 16, drewniany, 1928 rok
- 2) Dom nr 38, murowany, 1930 rok

3) Mogiła z drugiej wojny światowej

Janowo

- 1) Historyczny układ przestrzenny wsi
- 2) Dom nr 3, drewniany, lata 20 XX wieku
- 3) Dom nr 5, drewniany, 3 ćw. XIX wieku
- 4) Dom nr 6, drewniany początek XX wieku
- 5) Dom nr 12, drewniany, 1933 rok
- 6) Dom nr 26, drewniany, koniec XIX wieku
- 7) Dom nr 30, drewniany, lata 20 XX wieku
- 8) Dom nr 31, drewniany, lata 30 XX wieku
- 9) Dom nr 33, drewniany, lata 20 XX wieku
- 10) Wiatrak „Holender”, murowany, 1922 rok

Kolimagi

- 1) Dom nr 24, drewniany, około 1913
- 2) Cmentarz z drugiej wojny światowej nr rejestru 434

Kowalewo

- 1) Dom nr 5, drewniany, początek XX wieku
- 2) Dom nr 6, drewniany, lata 20 XX wieku
- 3) Dom nr 7, drewniany, lata 20 XX wieku
- 4) Dom nr 15, drewniany, lata 20 XX wieku
- 5) Dom nr 29, drewniany, lata 20 XX wieku
- 6) Dom nr 30, drewniany, około 1930 roku

Kossaki

- 1) Cmentarz z pierwszej wojny światowej nr rejestru 540

Kozioł

- 1) Dom nr 42, drewniany, 1927 rok

Kumelsk

- 1) Założenie parkowe
- 2) Kaplica, murowana, 1855 rok
- 3) Dom nr 6, drewniany, 1928 rok
- 4) Dom nr 8, drewniany, lata 20 XX wieku

Lachowo

- 1) Historyczny układ przestrzenny wsi

- 2) Zespół kościoła parafialnego p. w. NMP:
 - kościół murowany, 1874 – 1878 rok, nr rejestru 68
 - dzwonnica murowana, koniec XIX wieku, nr rejestru 68
 - plebania, murowana, 1920 rok
- 3) Cmentarz rzymskokatolicki, nr rejestru 320
- 4) Kaplica cmentarna, murowana, 1818 rok, nr rejestru 320
- 5) Zespół dworsko – parkowy, nr rejestru 70
 - dwór, murowany, koniec XIX wieku, nr rejestru 224
 - stajnia, kamienna, koniec XIX wieku
 - chlewnia, murowana, koniec XIX wieku
 - stodoła, kamienna, koniec XIX wieku
 - stodoła, kamienna, koniec XIX wieku
 - spichlerz, murowany, koniec XIX wieku
 - park, XIX/XX wiek, nr rejestru 70
 - ogrodzenie, murowane, początek XX wieku
- 6) Dom nr 28, drewniany, początek XX wieku
- 7) Dom nr 30, drewniany, koniec XIX wieku

Łosewo

- 1) Zespół kościoła parafialnego p. w. Najświętszego Serca Jezusowego:
 - kościół, murowany, 1840 rok
- 2) Cmentarz rzymskokatolicki, nr rejestru 318
- 3) Cmentarz z I wojny światowej nr rejestru 265

Niksowizna

- 1) Cmentarz z I wojny światowej, nr rejestru 264
- 2) Dom nr 25, drewniany, lata 30 XX wieku
- 3) Spichlerz w zagrodzie nr 10, drewniany, lata 30 XX wieku
- 4) Dom nr 16, drewniany, lata 30 XX wieku

Wincenta

- 1) Historyczny układ przestrzenny wsi
- 2) Szkoła, murowana, lata 20 XX wieku
- 3) Dom nr 24, drewniany, początek XX wieku

- 4) Dawny Urząd Celny, murowany, lata 20 XX wieku, nr rejestru 390
- 5) Cmentarz z II wojny światowej, nr rejestru 447

Wścieklice

- 1) Dom nr 17, drewniany, 1875 rok
- 2) Dom nr 18, drewniany, 1845 rok
- 3) Kuźnia w zagrodzie nr 8, murowana, lata 20 XX wieku

Zaskrodzie

- 1) Zespół dworsko – parkowy:
 - oficyna, murowana, 3 ćw. XIX wieku
 - stajnia, ruiny murowane, koniec XIX wieku
 - park
- 2) Dom nr 33, drewniany, koniec XIX wieku

Zabytki i stanowiska archeologiczne – podlegające ochronie

- 1) Czerwone, stanowisko 1, grodzisko z okresu wczesnego średniowiecza (wpisane do rejestru zabytków woj. łomżyńskiego, nr decyzji 144))
- 2) Czerwone, stanowisko 12, osada z wczesnego średniowiecza
- 3) Czerwone, stanowisko 13, osada z wczesnego średniowiecza
- 4) Koziół, stanowisko 10, obozowisko z późnego paleolitu i mezolitu, osada z wczesnego średniowiecza
- 5) Koziół, stanowisko 12, ślady osadnictwa z mezolitu, wczesnej epoki brązu, osada z wczesnego średniowiecza
- 6) Wincenta, stanowisko 2, ślady osadnictwa z późnego paleolitu, neolitu i późnego średniowiecza
- 7) Wincenta stanowisko 3, obozowisko z epoki kamienia, osada z epoki brązu
- 8) Koziół, stanowisko 7, obozowisko z mezolitu, wczesnej epoki brązu z wczesnego średniowiecza
- 9) Górszczyzna, stanowisko 2, osada z wczesnego średniowiecza
- 10) Górszczyzna, stanowisko 3, osada z wczesnego i późnego średniowiecza
- 11) Górszczyzna, stanowisko 9, ślady osadnictwa z okresu mezolitu, wczesnego i późnego średniowiecza
- 12) Koziół, stanowisko 16, ślady osadnictwa z okresu mezoitu, wczesnego i późnego średniowiecza

- 13) Truszki Zalesie, stanowisko 1, grodzisko z okresu wczesnego średniowiecza (wpisane do rejestru zabytków woj. łomżyńskiego, nr decyzji 178)
- 14) Truszki Zlesie, stanowisko 6, osada z okresu średniowiecza
- 15) Truszki Zalesie, stanowisko 4, osada z epoki brązu, wczesnego średniowiecza
- 16) Truszki Zalesie, stanowisko 8, grobla z okresu wczesnego średniowiecza
- 17) Truszki Zalesie, stanowisko 9, osada z okresu wczesnego średniowiecza
- 18) Truszki Zalesie, stanowisko 10, osada z wczesnego średniowiecza
- 19) Kielcze Kopki, stanowisko 4, osada z okresu średniowiecza
- 20) Zaskrodzie, stanowisko 1, osada z okresu wczesnego średniowiecza
- 21) Borkowo, stanowisko 1, ślady osad. z okresu wpływów rzymskich i średniowiecza
- 22) Borkowo, stanowisko 2, ślady osadnictwa z okresu średniowiecza
- 23) Borkowo, stanowisko 3, ślady osadnictwa z okresu wpływów rzymskich i wczesnego średniowiecza.

3.4.2. Zasady i kierunki ochrony konserwatorskiej

Obiekty zabytkowe (wpisane do rejestru zabytków) objęte są ścisłą ochroną konserwatorską, która polega na ich zachowaniu i konserwacji, wszelkie prace przy obiektach i na terenach zabytkowych oraz w ich bezpośrednim otoczeniu mogą być prowadzone tylko za zgodą służb konserwatorskich.

Obiekty kulturowe (pozostałe figurujące w spisie) stanowią przedmiot zainteresowania konserwatorskiego, podlegają zachowaniu i ochronie. Prace przy obiektach kulturowych winny być uzgadniane ze służbą konserwatorską. Rozbiórka budynku o wartościach kulturowych może być dokonana tylko w uzasadnionych przypadkach (bardzo zły stan zachowania) za zgodą służb konserwatorskich.

Ochrona zabytkowych założeń dworsko – ogrodowych polega na:

- zachowaniu i restauracji dworów oraz zabudowy podworskiej,
- na rejestracji i rekonstrukcji elementów zabytkowych układu terenu: układ komunikacyjny, podział funkcjonalno – przestrzenny, osie kompozycyjne i widokowe, cieki i zbiorniki wodne,
- na zachowaniu i konserwacji starodrzewu,
- na usunięciu elementów zniekształcających kompozycję zieleni (np. samosiewy) i odtworzeniu elementów zniszczonych (uzupełnienie nasadzeń),

- na zakazie lokalizowania na terenie założenia w jego otoczeniu inwestycji o charakterze uciążliwym – mogącym przyczynić się do zniszczenia zabytku, a także obiektów zasłaniających widok na zabytek, czy też dysharmonizujących z jego elementami,
- wszelka praca przy zabytku oraz działalność inwestycyjna na jego terenie winne być uzgadniane z WKZ.

Ochrona cmentarzy i mogił historycznych polega na:

- wyłączeniu ich spod wszelkiej działalności inwestycyjnej, nie związanej z ich rewaloryzacją,
- na zachowaniu i konserwacji historycznych elementów ukształtowania terenu cmentarzy (nasypy, wały, układ alejowy, układ kwater i mogił),
- na zachowaniu i konserwacji starodrzewu,
- na zachowaniu i konserwacji zabytkowych nagrobków, krzyży oraz innych elementów małej architektury (ogrodzenia, bramy),
- na usuwaniu elementów zniekształcających (np. samosiewy, wysypiska śmieci),
- na zakazie lokalizowania w ich bezpośrednim sąsiedztwie działalności o uciążliwym charakterze oraz obiektów zasłaniających widok na cmentarz, czy też dysharmonizujących przestrzennie i kompozycyjnie z ich elementami.

Zabytki archeologiczne objęte są ścisłą ochroną konserwatorską, która polega na zakazie prowadzenia na terenie zabytku wszelkiej działalności inwestycyjnej nie związanej z jego rewaloryzacją.

Stanowiska archeologiczne objęte są obserwacją archeologiczną. Wszelka działalność inwestycyjna na ich terenie może być prowadzona pod nadzorem archeologiczno – konserwatorskim. W przypadku stwierdzenia reliktyw archeologicznych prace winny być przerwane, a teren udostępniony do badań archeologicznych, których wyniki zadecydują o uciążliwości ich kontynuowania.

Ochrona historycznych układów przestrzennych wsi polega na:

- zachowaniu historycznego rozplanowania układu wiejskiego i jego historycznych elementów (np.: zespół kościoła parafialnego, cmentarz parafialny, zespół dworski wraz z towarzyszącą im zielenią, wieś – ulicówka), historycznego układu komunikacyjnego i par-

celacyjnego, a w jego szczególności przebiegu dróg w obecnych liniach rozgraniczających i zabudowy,

- na kształtowaniu nowych elementów układu przestrzennego w dostosowaniu do historycznej kompozycji i dyspozycji funkcjonalno – przestrzennej układu oraz jego poszczególnych elementów,
- na zachowaniu zbliżonej do historycznej skali układu,
- na zachowaniu historycznych dominant wysokościowych, przestrzennych i architektonicznych (np. kościoła parafialnego i dzwonnicy, dworu),
- na zachowaniu, restauracji i modernizacji technicznej zabudowy historycznej,
- na dostosowaniu nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej wsi w zakresie sytuacji, skali i bryły oraz w nawiązaniu do lokalnej tradycji budowlanej, przy lokalizacji nowych obiektów mieszkalnych i gospodarczych winna być zachowana tradycyjna dyspozycja funkcjonalno – przestrzenna zagrody.

W ramach ochrony dóbr kultury i stanowisk archeologicznych zakłada się następujące kierunki:

- wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego stosownych ustaleń uzgodnionych ze służbami ochrony zabytków,
- ustalanie sposobu postępowania (uzgodnionego ze służbami archeologicznymi) przy wyznaczaniu w miejscowych planach terenów ze stanowiskami archeologicznymi na cele budowlane,
- ustalenie obowiązku zawiadamiania służb archeologicznych o natrafieniu na obiekty nieznanego pochodzenia podczas prowadzenia prac ziemnych,
- współpraca pomiędzy właścicielami, władzami gminy i służbami ochrony zabytków w celu utrzymania obiektów w należyтым stanie i właściwego ich użytkowania.

Realizacja kierunków odbywać się będzie poprzez:

- spełnianie wymagań ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego na podstawie przepisów szczególnych,
- realizowanie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- pomoc organizacyjna i finansowa właścicielom obiektów zabytkowych,
- przedstawienie do uzgodnienia Służbom Ochrony Zabytków zakresu prac porządkowych na terenie zabytkowych cmentarzy.

** Powyższy rozdział opracowano na podstawie materiałów dostarczonych przez Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Białymstoku. Delegatura w Łomży.*

3.7. Kierunki i zasady rozwoju obszarów zabudowanych i przeznaczonych pod budowę

Rozwój obszarów zabudowanych oraz przeznaczonych pod budowę wynikać będzie:

- ze stanu zagospodarowania i wykształconych funkcji jednostek osadniczych,
- uwarunkowań środowiska,
- zakładanych kierunków rozwoju gminy.

Rozwój ukierunkowany będzie na podnoszenie ład przestrzennego w kształtowaniu zagospodarowania gminy przy zachowaniu walorów przyrodniczych i kulturowych środowiska, przy zapewnieniu walorów krajobrazowych zagospodarowania oraz efektywności wykorzystania zasobów.

Kierunki rozwoju funkcjonalno - przestrzennego obszarów zabudowy:

- rozwój funkcji rolniczej poprzez:
 - modernizację i rozbudowę istniejących siedlisk rolniczych,
 - realizację obiektów dla potrzeb wysokotowarowej produkcji rolnej - wyłącznie w jednostce I - rolniczej,
 - modernizację istniejących oraz realizację nowych obiektów obsługi rolnictwa,
- rozwój funkcji mieszkaniowej poprzez:
 - modernizację i podnoszenie standardu istniejącej zabudowy mieszkaniowej,
 - przekształcenia zabudowy zagrodowej w zabudowę mieszkaniową,
 - realizację nowej zabudowy w formie jednorodzinnej w wyznaczonych strefach zabudowy,
- rozwój działalności usługowo - produkcyjnej poprzez:
 - modernizację istniejących oraz realizację nowych obiektów usługowych z zakresu obsługi ludności - koncentracja obiektów w ośrodkach wspomagających,
 - realizację nowych zakładów produkcyjnych - w jednostce rolniczej,
 - adaptację na funkcje usługowo - produkcyjne nieużytkowanych obiektów,
 - rozwój rzemiosła nieuciążliwego w ramach istniejącej struktury osadniczej,
- rozwój zaplecza obsługi rolnictwa - usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa poprzez modernizację i rozbudowę istniejących obiektów i urządzeń,
- rozwój turystyki i wypoczynku poprzez:
 - rozbudowę bazy turystyki i wypoczynku pobytowego - w jednostce rolniczo - turystycznej,

- rozbudowę zaplecza obsługi ruchu turystycznego z usługami handlu, gastronomii, hotelarskimi oraz obsługi podróży samochodowych,
- rozbudowę bazy turystycznej dla obsługi szlaku turystyki wodnej (stanice, pola namiotowe) - w jednostce ekologiczno-turystycznej nad rzeką Pisą,
- tworzenie gospodarstw agroturystycznych na bazie istniejących siedlisk, głównie w jednostce ekologiczno-turystycznej,

Kierunki polityki przestrzennej w zakresie terenów zabudowy:

- lokalizowanie zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej i usługowej w wyznaczonych strefach zabudowy wsi,
- dopuszczenie realizacji nieuciążliwych zakładów produkcyjno - usługowych w strefach zabudowy wsi,
- zakaz realizacji dużych obiektów inwentarskich (powyżej 50 DJP) i realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w strefach zabudowy wsi,
- przestrzeganie zasady nierozpraszania zabudowy przez ograniczenie lokalizacji nowej zabudowy poza wyznaczonymi strefami,
- przestrzeganie zakazu przeznaczania na cele budowlane powierzchni leśnych, terenów o niekorzystnych dla zabudowy warunkach fizjograficznych (doliny cieków wodnych i inne obniżenia terenu),
- utrzymanie historycznie ukształtowanych układów urbanistycznych i form przestrzennych ich zabudowy na obszarach objętych ochroną konserwatorską,
- eliminowanie funkcji kolizyjnych z zabudowy wsi,
- poprawa wizerunku wsi oraz tworzenie nowych wartości kulturowych poprzez
 - dostosowanie nowej zabudowy do tradycji regionalnej w zakresie gabarytów, form zabudowy oraz stosowanego materiału budowlanego,
 - dostosowanie i zharmonizowanie zabudowy i sposobu zagospodarowania przestrzeni z otaczającym krajobrazem i otaczającą zabudową,
 - usunięcie lub odpowiednia przebudowa obiektów dysharmonizujących o obcych dla krajobrazu, otoczenia i tradycji formach,
 - modernizacja istniejącej zabudowy w kierunku poprawy estetyki,
 - podporządkowywanie realizacji ukształtowanym historycznie układom zabudowy,

3.5.1. Główne kierunki i zasady rozwoju zabudowy w jednostkach strukturalnych Jednostka I - rolnicza

Podstawową funkcją jednostki jest rolnictwo z dobrze rozwiniętą produkcją zwierzęcą. Funkcjami uzupełniającymi będą - funkcje usługowo - produkcyjne. Zakłada się umiarkowany rozwój osadnictwa ukierunkowany na polepszanie standardu życia mieszkańców (poprawa warunków mieszkaniowych, wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną), tworzenie warunków rozwoju rolnictwa oraz rozwój funkcji pozarolniczych.

Kierunki i zasady zagospodarowania terenów zabudowy:

- rozwój zabudowy rolniczej, mieszkaniowej i usługowej głównie na zasadzie modernizacji, przebudowy i uzupełnień w ramach istniejącej struktury,
- poprawa warunków funkcjonowania gospodarstw rolnych poprzez:
 - modernizację i rozbudowę istniejących siedlisk rolniczych - powiększanie istniejących siedlisk o sąsiednie niezabudowane działki budowlane - w strefach zabudowy wsi,
 - realizację nowych siedlisk rolniczych w wyznaczonych strefach zabudowy wsi,
 - realizację obiektów dla potrzeb wysokotowarowej produkcji rolnej (fermy hodowlane powyżej 50 DJP) - poza strefami zabudowy,
- rozwój funkcji produkcyjno -usługowych poprzez:
 - realizację obiektów obsługi rolnictwa - obiekty uciążliwe oraz o charakterze zagospodarowania dysharmonizującym z zabudową powinny być lokalizowane poza obszarami zwartej zabudowy,
 - modernizacja i realizacja obiektów usługowych z zakresu obsługi ludności w dostosowaniu do potrzeb - lokalizowanych w strefach zabudowy,
 - realizację zakładów drobnej wytwórczości i usług ukierunkowanych na wykorzystanie miejscowych surowców (przetwórstwa rolnego) - lokalizacja zakładów uciążliwych poza strefami zabudowy wsi,
- prowadzenie działalności gospodarczej o charakterze nieuciążliwym w obiektach adaptowanych lub lokalizowanych w strefach zabudowy wsi,
- realizacja obiektów i urządzeń obsługi komunikacji - lokalizacja przy drodze krajowej i wojewódzkiej,
- ochrona konserwatorska układów przestrzennych wsi: Janowo, Borkowo, Lachowo, w tym zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, dostosowanie nowej

zabudowy do historycznej kompozycji w zakresie skali i bryły, usunięcie lub przebudowa obiektów dysharmonizujących,

Jednostka II - ekologiczno - turystyczna

Głównym kierunkiem zagospodarowania jednostki jest ochrona krajobrazu przyrodniczo - kulturowego doliny Pisy. Temu kierunkowi podporządkowane są inne kierunki rozwoju: osadnictwa, turystyki i rekreacji oraz funkcji gospodarczych.

Zasady gospodarowania na obszarze określają:

- Rozporządzenie Wojewody Łomżyńskiego Nr 14/98 z dnia 19 maja 1998 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa łomżyńskiego,
- Ustawa o ochronie przyrody.

Ustalenia zawarte w tych dokumentach są nadrzędne w stosunku do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Kierunki i zasady zagospodarowania terenów zabudowy:

- rozwój zabudowy mieszkaniowej, usługowej i rolniczej na zasadzie modernizacji, przebudowy i uzupełnień w ramach istniejącej struktury,
- stopniowa zmiana charakteru zabudowy polegająca na uzupełnianiu funkcji rolniczej o funkcje usługowo - turystyczne,
- realizacja nowej zabudowy wyłącznie w granicach wyznaczonych obszarów zabudowy oraz strefach zagospodarowania turystyczno - rekreacyjnego
- kształtowanie nowej zabudowy (także istniejącej modernizowanej i przebudowywanej) w dostosowaniu do tradycyjnego budownictwa regionalnego w zakresie skali i bryły zabudowy oraz stosowanego materiału budowlanego:
- dopuszcza się lokalizację nieuciążliwego rzemiosła i drobnej produkcji w obiektach adaptowanych lub lokalizowanych w obrębie istniejącej zabudowy wiejskiej,
- rozbudowa bazy usługowej i noclegowej turystyki i wypoczynku oraz zaplecza sportowo - rekreacyjnego poprzez realizację następujących form zagospodarowania turystycznego:
 - rozbudowę zespołu sportowo - rekreacyjnego w dolinie Pisy z miejscami plażowania, stacją wodną, ciągiem spacerowym oraz obiektami obsługi turystyki wodnej (stacja wodna, pole namiotowe) - Koziół, Wincenta,
 - rozbudowę bazy wypoczynku pobytowego - ośrodek wypoczynkowy w Koźle,
 - zabudowa letniskowa realizowana:
 - * poprzez adaptację nieużytkowanych siedlisk rolniczych,

- * w formie zespołów zabudowy lokalizowanych w strefach zabudowy wsi oraz na terenach przeznaczonych pod realizację tej formy budownictwa w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- * w wyznaczonej strefie zagospodarowania turystyczno - rekreacyjnego w formie zespołów zabudowy letniskowej - (Gietki, Koziół, Wincenta),
 - gospodarstwa agroturystyczne na bazie istniejących gospodarstw rolnych oraz nowo-wznoszonych obiektów,
 - dostosowanie części zabudowy mieszkaniowej do świadczenia usług turystycznych - (pokoje gościnne),
 - adaptacja na cele turystyczne nieużytkowanych obiektów,
- tworzenia zaplecza ośrodka obsługi ruchu turystycznego poprzez
 - rozwój usług z zakresu handlu, gastronomii, hotelarstwa,
 - realizację obiektów obsługi podróżujących samochodami - lokalizacja przy drodze krajowej,
- ochrona konserwatorska układu przestrzennego wsi Wincenta, w tym zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania - podporządkowanie zagospodarowania zasadom, które określone zostały w rozdziale „Kierunki ochrony przestrzeni kulturowej”,

3.6. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej

3.6.1. Edukacja

Na terenie gminy funkcjonują 2 gimnazja we wsiach Zabiele i Glinki oraz 9 szkół podstawowych we wsiach: Borkowo, Lachowo, Zabiele, Janowo, Zaskrodzie, Filipki Duże, Wykowo, Tyszki Łabno i Czerwone. Potrzeby w zakresie bazy lokalowej szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego są zabezpieczone w stopniu dobrym.

Podstawowym kierunkiem działań będzie dalsza poprawa warunków nauczania przy dostosowaniu bazy szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego do potrzeb zreformowanego systemu oświaty poprzez:

- modernizację szkół podstawowych we wsiach: Czerwone i Janowo,
- rozwój przyszkolnej bazy sportowej, w tym budowę sal gimnastycznych (docelowo we wszystkich placówkach szkolnych).
- poprawa jakości i metod nauczania poprzez tworzenie i rozbudowę pracowni komputerowych i językowych.

3.6.2. Ochrona zdrowia

W zakresie lecznictwa szpitalnego i specjalistycznego gmina obsługiwana jest przez szpitale i poradnie specjalistyczne w Kolnie i Łomży. W zakresie lecznictwa otwartego mieszkańcy gminy korzystają z usług poradni zdrowia w Kolnie i instytucji lekarza domowego. Tworzenie właściwych warunków opieki zdrowotnej wymagać będzie :

- wdrażania zreformowanego systemu opieki zdrowotnej w lecznictwie poprzez:
 - tworzenie warunków do rozwoju instytucji lekarza domowego,
 - zapewnienie mieszkańcom dostępu do opieki szpitalnej i specjalistycznych usług medycznych w placówkach poza terenem gminy,
- rozbudowę bazy i form opieki społecznej poprzez:
 - zapewnienie opieki socjalnej dla bezrobotnych bez szans uzyskania pracy,
 - wspieranie działań instytucji i organizacji zajmujących się działalnością socjalną, opieką społeczną, osobami niepełnosprawnymi oraz problemami uzależnień i patologii społecznych.

3.6.3. Usługi kultury

Upowszechnianiem kultury na terenie gminy zajmują się 4 placówki biblioteczne we wsiach: Zabiele, Czerwone, Borkowo i Lachowo.

Dalszy rozwój kultury na terenie gminy powinien polegać na:

- podejmowaniu i wspieraniu inicjatyw w zakresie organizacji imprez kulturalnych,
- rozwoju czytelnictwa – opierającego się na istniejących placówkach bibliotecznych.

3.6.4. Sport, rekreacja, wypoczynek

Baza urządzeń i obiektów sportowych na terenie gminy jest skromna. Sport można uprawiać na szkolnych boiskach sportowych występujących we wsiach: Czerwone, Borkowo, Lachowo, Zabiele, Glinki, Janowo, Zaskrodzie, Filipki Duże, Wykowo, Tyszki –Łabno oraz w dwóch salach gimnastycznych przy szkołach w Czerwonem i Zabilu.

Dalszy rozwój sportu na terenie gminy powinien być wspierany poprzez:

- modernizację istniejących obiektów i urządzeń sportowych (wyposażenie boisk w urządzenia sportowe),
- organizowanie imprez sportowo- rekreacyjnych o charakterze masowym (festyny, pokazy sportowe itp.)
- rozwój sportu szkolnego poprzez:

- organizowanie imprez sportowo- rekreacyjnych o charakterze masowym (festyny, pokazy sportowe itp.)
- rozwój sportu szkolnego poprzez:
 - budowę sal gimnastycznych i modernizację istniejących boisk szkolnych,
 - rozwijanie współzawodnictwa sportowego – międzyszkolne i wiejskie ligi sportowe.

Warunki do wypoczynku na terenie gminy są zróżnicowane. Znacznie lepiej kształtują się w zachodniej części gminy. Występuje tutaj więcej lasów oraz obiekty wypoczynkowe we wsi Koziół. W części środkowej i wschodniej mieszkańcy mają do dyspozycji zieleni przydomową oraz lasy.

W okresie najbliższych lat nie nastąpią zasadnicze zmiany w sposobie wypoczynku ludności gminy. Polegał on będzie głównie na korzystaniu z zieleni przydomowej oraz z nieurządzonej zieleni leśnej i doliny rzeki Pisy. Należy dążyć do kształtowanie nowych form wypoczynku mieszkańców gminy. Polegać to powinno na:

- utrzymaniu istniejących i powiększaniu powierzchni terenów zieleni urządzonej, głównie we wsiach położonych w sąsiedztwie doliny Pisy (Koziół, Wincenta, Waszki, Gietki, Górszczyzna, Kolimagi),
- podejmowaniu i wspieraniu inicjatyw w zakresie organizacji imprez sportowo- rekreacyjnych.

3.6.5. Mieszkalnictwo

Ogólne zasoby mieszkaniowe w gminie Kolno stanowią: 2134 mieszkania, dysponujące 8176 izbami i 165,9 tys. m² powierzchni użytkowej. Podstawowe wskaźniki określające standard zamieszkania kształtują się gorzej od przeciętnych w powiecie kolneńskim i woj. podlaskim.

W celu poprawy sytuacji mieszkaniowej należy podjąć następujące kierunki działań:

- tworzenie warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego poprzez przygotowanie terenów budowlanych, w tym:
 - przeznaczenie w planach miejscowych terenów pod budownictwo,
 - pozyskanie terenów na cele publiczne,
 - realizację uzbrojenia technicznego,
- stosowanie preferencyjnego kredytowania i finansowania budownictwa,
- rozwój przemysłu materiałów budowlanych,
- modernizację i podnoszenie standardu istniejących zasobów mieszkaniowych poprzez:
 - tworzenie warunków do zorganizowanej przebudowy,

3.7. Kierunki rozwoju sfery gospodarczej

3.7.1. Rolnictwo

Struktura rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy Kołno jest zróżnicowana. Obszar zachodni określony jednostką II o funkcji ekologiczno-turystycznej charakteryzuje się słabą jakością gleb z przewagą gruntów kl. V i VI, znacznym udziałem lasów, powiększającą się bazą turystyczno-wypoczynkową. Pozostała duża część gminy określona jednostką I jako rolnicza, o znacznym udziale gleb wyższej jakości, rolniczym wykorzystaniu całego kompleksu, dobrze rozwiniętą produkcją zwierzęcą, szczególnie w zakresie produkcji mleka.

Warunki naturalne oraz czynniki o charakterze społeczno-ekonomicznym znajdują przesłanki w rozwoju określonego kierunku produkcji rolnej oraz funkcji wyodrębnionych jednostek strukturalnych. Stąd rolnictwo musi podlegać ciągłym procesom w dostosowaniu się do gospodarki rynkowej, potrzeb społecznych oraz wymogów Unii Europejskiej. Procesy te dotyczą modernizacji i restrukturyzacji rolnictwa w celu lepszego i właściwego wykorzystania ziemi, zasobów pracy, środków technicznych, dopasowaniu struktury produkcji do potrzeb rynku, poprawie jakości surowców i produktów rolnych, dostosowanie ich do norm unijnych i spełnieniu wymogów ochrony środowiska.

Szanse na zmiany w rolnictwie to przede wszystkim działania w kierunku:

W jednostce strukturalnej – I – rolniczej:

- ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej, poprzez:
 - ograniczenie przeznaczenia na cele nierolnicze gruntów rolnych zwłaszcza wysokiej jakości (kl. III i IV) oraz zmeliorowanych użytków zielonych,
 - zapobieganie degradacji użytków rolnych,
 - przeciwdziałanie zmianom dotychczasowych funkcji terenu konfliktowych z rolnictwem i utrudniających produkcję rolną,
- tworzenia warunków do poprawy jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:
 - poprawę stosunków wodnych w wyniku melioracji gruntów, modernizacji urządzeń melioracyjnych oraz retencjonowania wody, budowę zbiornika wodnego na rzece Skrodzie i budowli piętrzących na rzekach Wincencie i Skrodzie,
 - budowę i modernizację dróg rolniczych,
 - poprawę struktury obszarowej gospodarstw rolnych poprzez ograniczenie podziałów,
- utrzymanie oraz rozwój dotychczasowych wiodących kierunków produkcji rolnej szczególnie w zakresie produkcji zwierzęcej (chów bydła i trzody chlewnej),

- wspieranie specjalizacji i intensyfikacji produkcji rolniczej dostosowanej do potrzeb rynku żywnościowego i przetwórstwa rolno-spożywczego. Wzmocnienie powiązań producentów surowców rolnych z przemysłem rolno-spożywczym.
- lokalizację obiektów przemysłowych i usługowych związanych z obsługą rolnictwa w obrębie zabudowy wiejskiej i na gruntach rolnych najniższych klas bonitacyjnych kl.V i VI. Ograniczenie lokalizacji obiektów nie związanych z rolnictwem.
- podwyższanie jakości surowców i produktów rolnych oraz upowszechnianie standardów sanitarnych i jakościowych obowiązujących w krajach UE. Dążenie do konkurencyjności towarów na rynkach krajowych i zagranicznych.
- tworzenie warunków do rozwoju usług podstawowych obsługi rolnictwa w wyznaczonych ośrodkach wiejskich w oparciu o rozbudowę i modernizację istniejących, wykorzystanie pustostanów, jak również budowę nowych.
- organizacja rynku zbytu produktów rolnych przy udziale grup producenckich i marketingowych w celu obniżenia kosztów produkcji i łatwiejszego zbytu surowców rolnych. Organizowanie silnych zrzeszeń branżowych rolników wzmacniających ich pozycję, wobec podmiotów skupowych i przetwórczych, stwarzających możliwość pozyskania środków przedakcesowych na wsparcie grup producenckich i marketingowych,
- tworzenie warunków do wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, poprzez:
 - wspieranie rozwoju zakładów przetwórczych o małej i średniej skali produkcji, również przemysłu rolno-spożywczego,
 - wielokierunkowy rozwój edukacji w zakresie podjęcia działalności pozarolniczej,
 - tworzenie rezerw gruntów komunalnych pod rozwój działalności gospodarczych,
- zintegrowanie działania samorządów i mieszkańców gminy w celu poprawy sytuacji na obszarach wiejskich,
- uaktywnienie współpracy z lokalnymi władzami samorządowymi i innymi instytucjami działającymi na rzecz środowiska wiejskiego w zakresie źródeł i sposobu pozyskania środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich.
- poszerzenie wiedzy społeczności wiejskiej odnośnie integracji z Unią Europejską.

W jednostce strukturalnej – II - ekologiczno – turystycznej:

- rozwój rolnictwa zrównoważonego przyjaznego dla środowiska o wysokich walorach przyrodniczych.
- wspieranie rozwoju agroturystyki i turystyki z wykorzystaniem walorów środowiska przyrodniczego. Rozszerzenie funkcji o charakterze rekreacyjnym. Rozwój turystyki i agroturystyki jako formy działalności pozarolniczej na terenach wsi przyczynić się może do rozwoju drobnej wytwórczości, sektora usług, służby zdrowia oraz zagospodarowania nadwyżki siły roboczej. Przyspiesza również przemiany strukturalne na wsi, możliwości stałego lub częściowego odchodzenia od pracy w rolnictwie. Na tworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem mogą być pozyskane środki finansowe.
- tworzenie warunków do rozwoju rolnictwa ekologicznego, poprzez:
 - promowanie „zdrowej żywności” wytworzonej metodami ekologicznymi - opracowanie programu rozwoju rolnictwa ekologicznego. Na te cele mogą być pozyskane środki pozabudżetowe,
 - kształcenie producentów „zdrowej żywności”,
 - zintegrowanie rozwoju produkcji ekologicznej z agroturystyką oraz innymi kierunkami produkcji rolniczej,
 - ustalenie w drodze studiów specjalistycznych obszarów rolniczych predysponowanych do rozwoju produkcji rolnej metodami ekologicznymi,
- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez ograniczenie przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne gleb najwyższych w tej jednostce klas bonitacyjnych,
- wyeliminowanie lokalizacji przemysłowych form rolnictwa oraz przemysłu spożywczego wytwarzającego duże ilości środków ze względu na walory przyrodnicze obszaru.
- zagospodarowanie terenów nieprzydatnych dla produkcji rolnej, poprzez:
 - zalesienie gruntów marginalnych oraz najłabszych klas bonitacyjnych,
 - wykorzystanie terenów pod obiekty turystyczne oraz cele rekreacyjno-wypoczynkowe,
- ograniczenie w stosowaniu nawozów mineralnych zagrażających środowisku o wysokich walorach przyrodniczych i zwiększenie nawożenia organicznego.

3.7.2. Leśnictwo

Lasy, wraz z terenami rolnymi, wodami powierzchniowymi i terenami zabudowy, stanowią główny element powierzchniowy i krajobrazowy zagospodarowania gminy. W celu

podnoszenia ekologicznych, krajobrazowych, klimatycznych i gospodarczych funkcji lasów, należy przede wszystkim:

- utrzymać istniejące powierzchnie leśne oraz poddać zalesieniu tereny o małej przydatności dla produkcji rolnej,
- ograniczyć przeznaczenie lasów na cele nieleśne jedynie do przypadków wymagających realizacji celów publicznych związanych z budową infrastruktury liniowej,
- przestrzegać zasad prawidłowego gospodarowania zasobami leśnymi (pozyskiwanie drewna w najstarszych klasach wieku i na niewielkich powierzchniach).

3.7.3. Działalność produkcyjno – usługowa

Zatrudnienie w pozarolniczej działalności produkcyjnej oraz ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie gminy należą do najniższych w województwie. Świadczy to o niskiej aktywności gospodarczej mieszkańców oraz niewielkim wykorzystaniu możliwości produkcyjnych gminy.

Dalszy rozwój działalności produkcyjno-usługowej powinien być realizowany poprzez:

- wyznaczanie i przygotowanie terenów pod nowe inwestycje produkcyjne,
- tworzenie korzystniejszych warunków pozyskiwania zasobów przyrody (kruszywa, drewno itp.) przy zachowaniu równowagi ekologicznej w środowisku,
- poprawę wyposażenia gminy w urządzenia infrastruktury technicznej (modernizacja dróg, sieci energetycznych itp.),
- wprowadzanie ulg i zwolnień podatkowych dla inwestujących w nowe tzw. „czyste technologie”,
- finansowanie szkoleń mieszkańców w zakresie: przedsiębiorczości i kształcenia umiejętności rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej,
- promowanie walorów gospodarczych gminy w województwie, także poza własnym regionem.

3.7.4. Turystyka

Skromne walory turystyczne, i to zarówno przyrodnicze jak i kulturowe, marginalizują turystykę w sferze działalności gospodarczej gminy. Jediną, kierunkową formą zagospodarowania turystycznego gminy, która może być rozwijana na jej obszarze jest agroturystyka. Wymaga to jednak przygotowania odpowiedniej bazy pobytowej.

Obszarem o znaczących walorach turystycznych jest rejon związany bezpośrednio z rzeką Pisą i przylegającymi do niej kompleksami leśnymi. Rzeką Pisa jest krajowym szla-

kiem turystyki wodnej łączącym jeziora mazurskie z rzeką Wisłą i dalej morzem Bałtyckim. W tym rejonie zlokalizowana jest w zasadzie cała, nieliczna, baza turystyczna, jaką dysponuje gmina. Okolice Kozła to rejon o największej koncentracji i różnorodności usług turystycznych. Znajduje się tu ośrodek turystyczny, stacja wodna, baza harcerska, tereny rekreacyjne z plażą, stacją wodną i kortem tenisowym.

Budownictwo letniskowe, o większej koncentracji, zlokalizowane jest głównie na gruntach wsi Gietki, w sąsiedztwie rzeki Pisy. Pojedyncze obiekty letniskowe występują również w miejscowości Waszki i Kozioł.

Przez obszar gminy przebiegają dwa szlaki turystyczne samochodowe: droga krajowa nr 63 Kisielnica – Pisz oraz droga wojewódzka Turośl – Zabiele – Kolno, a także trasa piesza biorąca swój początek w miejscowości Morgowniki (gmina Nowogród) przebiegająca przez Jurki, Dobrylas, rezerwat Łokieć, obok mogiły powstańców z 1863 roku (gmina Zbójna), przez rezerwat Tabory (woj. mazowieckie), Charubin, Krusza, Turośl, rezerwat Ciemny Kał, Leman, Zimna, Lacha (gmina Turośl), Kozioł, most na Pisie i wieś Wincenta ogółem o długości 67 km,

Część obszaru gminy związana bezpośrednio z Pisą to potencjalny obszar do dalszej koncentracji bazy turystycznej na terenie gminy Kolno.

Dalsze zagospodarowanie turystyczne powinno zmierzać w kierunku:

- intensywniejszego wykorzystania przyrodniczych walorów obszaru gminy, szczególnie terenów położonych w pobliżu rzeki Pisy,
- ochrony przed zanieczyszczeniem wód Pisy i innych cieków wodnych w celu możliwości ich turystycznego i rekreacyjnego wykorzystania,
- ochrony jakościowej innych elementów środowiska przyrodniczego użytkowanych turystycznie i rekreacyjnie,
- poprawy jakościowej istniejącej bazy turystycznej ogólnodostępnej - rejon Kozła,
- rozwoju bazy agroturystycznej, szczególnie na terenach o najwyższych walorach turystycznych - rejon Pisy.

3.8. Kierunki rozwoju komunikacji

3.8.1. Komunikacja drogowa

Uwarunkowaniem kierunkowego systemu transportowego gminy jest położenie w północno - zachodniej części województwa podlaskiego, przy drodze krajowej nr 63 Łomża (Ki-

sielnica) - Pisz (Giżycko). Przez gminę przebiega także droga wojewódzka nr 647 Stawiski-Turośl (Dęby).

Gmina Kolno jest położona średnio dogodnie w stosunku do tranzytu międzyregionalnego i wojewódzkiego - poza trasami międzynarodowymi, ale na trasie ruchu turystycznego i rekreacyjnego.

Adaptuje się obecny układ drogowy gminy Kolno, na który składają się drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne:

- droga krajowa nr 63 Łomża (Kisielnica) – Pisz – Giżycko,
- droga wojewódzka nr 647 Myszyniec – Turośl – Kolno - Stawiski,
- drogi powiatowe i gminne o znaczeniu lokalnym - wg planszy „Kierunków”,
- drogi gospodarcze rolnicze i leśne oraz dojazdy wiejskie i drogi wewnętrzne na terenach zainwestowania lub zakładów gospodarczych i przemysłowych.

Ustala się konieczność docelowego odciążenia, obecnego układu komunikacyjnego regionalnego poprzez wydzielenie funkcji drogi krajowej nr 63 z obwodnicą miasta Kolna.

Na planszy „Kierunków” określono projektowane przebiegi i podłączenia niezależnego układu komunikacji zewnętrznej, docelowo realizującego obsługę ruchu tranzytowego ponadlokalnego na kierunku Łomża (Kisielnica) – Pisz – Giżycko (droga krajowa nr 63) i w małym zakresie na kierunku Myszyńca i Stawisk (droga wojewódzka nr 647). Wyznaczony przebieg drogi tranzytowej nr 63 powinien być docelowo odciążony od funkcji gospodarczych, w tym także od obsługi przyległych terenów rolnych. Podstawowym elementem układu docelowego jest projektowana obwodnica drogi nr 63 po stronie zachodniej miasta Kolna.

Istniejący ciąg drogi krajowej nr 63 i projektowana obwodnica poza obszarem zainwestowania miasta Kolna powinny posiadać docelowo parametry drogi głównej ruchu przyspieszonego (GP) o szerokości w liniach rozgraniczających min. 30 m. Obwodnica nie może posiadać w rejonie miasta Kolna więcej niż 3 włączenia do ulic układu miejskiego oraz 3 skrzyżowania z drogami powiatowymi. Włączenia dróg gminnych i lokalnych zjazdów powinny być docelowo ograniczone do niezbędnego minimum. Zakłada się docelową obsługę terenów przyległych z dróg zbiorczych lub zapleczowych gminnych. Na etapie studiów drogowych koncepcji obwodnicy ilość włączeń do dróg i ulic układu lokalnego może być ograniczona poniżej ww. trzech skrzyżowań. Docelowo ciąg drogi nr 63 powinien być dostosowany do nacisków 115KN/oś. Etapowo adaptowany obecny przebieg drogi krajowej może posiadać funkcje drogi głównej (G) o szerokości w liniach rozgraniczających min. 25 m (stan istniejący

obecnie). Przebieg drogi nr 63 przez wieś wymaga pełnej izolacji ruchu pieszego od jezdni i ograniczenia do minimum nakładania się funkcji lokalnej i rolniczej na ruch zewnętrzny.

Ustala się następujące parametry projektowe i urbanistyczne odcinków dróg i ulic oznaczonych na rysunku „kierunki rozwoju sieci drogowej” dla elementów podstawowego układu komunikacyjnego miasta i określonych symbolami klas wg Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r (Dz.U. Nr 43, poz.430) :

1) oznaczenie – „GP”

- a) *funkcja* –ciagi drogi krajowej ruchu przyspieszonego (parametr przyjmowany docelowo dla ciągu projektowanej obwodnicy i odcinków dojazdowych drogi nr 63 -droga główna ruchu przyspieszonego o funkcji „obszarowa - tranzytowej” ,
- b) *podstawowe parametry projektowe* – szerokość jezdni – min. 7 m (na skrzyżowaniach i odcinkowo zalecane 10,0 lub 2 x 7,0 m z pasem rozdzielenia jezdni), ew. chodniki wydzielone od jezdni zielenią , całkowicie izolowane od ruchu kołowego, prędkość projektowa poza obszarem zabudowy $V_p = 100$ km/h, na terenie zainwestowanym $V_p = 80$ km/h (prędkości eksploatacyjne wg ustaleń administracji ruchem drogowym – na terenach miejskich 70 km/h – 90 km/h,
- c) *szerokość w liniach rozgraniczających* – minimalna 30 m,
- d) *stopień dopuszczonej obsługi terenu przyległego* – na terenie zainwestowanym „ograniczony do przypadków wyjątkowych”, na terenach nie zainwestowanych – wykluczony lub ograniczony do wypadków szczególnych,

2) oznaczenie – „G” (etapowe klasa drogi krajowej, doc. klasa dróg wojewódzkich)

- a) *funkcja* –ulica główna o pośredniej funkcji „obszarowa - tranzytowa” ,
- b) *podstawowe parametry projektowe* – szerokość jezdni – min. 7 m (na skrzyżowaniach i odcinkowo zalecane poszerzenia), chodniki wydzielone od jezdni zielenią lub barierami ochronnymi szerokości min. 2,0 m, prędkość projektowa $V_p = 70$ km/h (prędkości eksploatacyjne wg ustaleń administracji ruchem drogowym – na terenach miejskich 60 km/h – 70 km/h),
- c) *szerokość w liniach rozgraniczających* – minimalna 25 m lub więcej wg stanu istniejącego,
- d) *stopień dopuszczonej obsługi terenu przyległego* – na terenie zainwestowanym „ograniczony do przypadków wyjątkowych” i sukcesywnie ograniczany w stosunku do zjazdów istniejących (zalecane zapewnienie obsługi od zaplecza przez dojazdy

z ulic lokalnych), na terenach nie zainwestowanych – ograniczony do wypadków szczególnych,

3) oznaczenie – „Z”

- a) *funkcja* - ulica zbiorcza –istniejące przebiegi dróg wojewódzkich , podstawowe ulice o funkcji miejskiej na terenie Kolna, ciągi wylotowe dróg powiatowych,
- b) *podstawowe parametry projektowe* – szerokość jezdni – min . 7 m, zalecana 9-10 m (na skrzyżowaniach zalecane 12 m), chodniki wydzielone od jezdni zielenią lub barierami ochronnymi szerokości min. 2,5 m, prędkość projektowa $V_p=60$ km/h,
- c) *szerokość w liniach rozgraniczających* – minimalna 20 m, zalecana przy istniejącej szerokości powyżej 20 wg stanu istniejącego,
- d) *stopień dopuszczonej obsługi terenu przyległego* – na terenie zainwestowanym „częściowo ograniczony” i sukcesywnie ograniczany w stosunku do zjazdów istniejących (zalecane zapewnienie obsługi przez zjazdy łączone i przez dojazdy zbiorcze) oraz na terenach nie zainwestowanych – ograniczony do przypadków uzasadnionych.

4) oznaczenie – „L”

- a) *funkcja* – ulice i drogi lokalne w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r (Dz.U. Nr 43, poz.430)
- b) *podstawowe parametry projektowe* – szerokość jezdni – min. 7 m, zalecane poszerzenia zjazdowe i zatoki parkingowe (na skrzyżowaniach zalecane 9,0-12,0 m), chodniki wydzielone od jezdni zielenią lub przykrawężnikowe szerokości min. 2,5 m, prędkość projektowa $V_p = 50$ km (prędkości eksploatacyjne wg ustaleń administracji ruchem drogowym – na terenach miejskich 60 km/h),
- c) *szerokość w liniach rozgraniczających* – minimalna 12m , zalecana 15m i wg stanu istniejącego przy szerokości powyżej 15 m lub więcej,
- d) *stopień dopuszczonej obsługi terenu przyległego* – na terenie zainwestowanym – dopuszczalna obsługa przyległych działek oraz stopień obsługi „ograniczony w miejscach niebezpiecznych i o słabej widoczności”.

Lokalne układy dróg i ulic wiejskich wymagają realizacji dogodnych połączeń z układem zewnętrznym, tranzytowym poprzez budowę jezdni o szerokościach min 5,50 m z izolowanym ruchem pieszym i rowerowym.

Wszystkie powyższe kierunki działań planistyczno-gospodarczych w zakresie kształtowania systemów transportowych muszą uwzględniać rachunek ekonomiczny i efektywność

możliwych do poniesienia nakładów budżetowych lub pozabudżetowych (fundusze rozwojowe itp.) zarówno w aspekcie skutków docelowych jak i efektów krótkoetapowych.

Na terenie wsi i osad istnieje konieczność zaprojektowania i stworzenia niezależnego od jezdni systemu parkowania w postaci zatok i wydzielonych stref parkowania.

3.8.2. Komunikacja kolejowa

Ze względu na słabo rozwiniętą sieć PKP w tym obszarze województwa teren gminy jest pozbawiony bezpośredniego dostępu do linii kolejowej. Oznacza to konieczność dowozu towarowego transportem samochodowym lub w minimalnym stopniu poprzez stację kolejową w Łomży. Przez teren gminy nie przebiega żadna linia kolejowa - zagadnienia rozwoju komunikacji kolejowej gminy nie dotyczą.

3.8.3. Transport ciężki i tranzyt

Teren gminy jest oddalony od typowych ciągów tranzytowych, międzynarodowych takich jak pobliska droga nr 61 i korytarz drogi nr 8 (Warszawa – Białystok) przebiegający w znacznym oddaleniu od Kołna.

Droga krajowa nr 63 jest obecnie krajową drogą międzyregionalną i turystyczną. W stosunku do dawnej funkcji regionalnej droga Kisielnica - Kołno- Pisz staje się stopniowo obciążana tranzytowym ruchem ciężarowym. Jej ranga jako ważnej drogi turystycznej i wakacyjnej została w ostatnim czasie dostrzeżona. Podjęto działania zmierzającej do pełnej modernizacji drogi do parametrów drogi krajowej.

Ciąg drogi nr 63 powinien być dostosowywany sukcesywnie do kategorii ruchu KR-5 i nacisków 100 KN/oś a docelowo do KR-6 i nacisków 115 KN/oś. W rejonie Kołna istnieje potencjalna możliwość lokalizacji MOP-u tj. miejsca obsługi podróżnych z parkingiem dla samochodów ciężarowych i ruchu turystycznego. Przy modernizacji drogi należy izolować tereny zamieszkania leżące wzdłuż drogi nr 63 od ujemnych wpływów komunikacji takich jak nadmierne natężenie hałasu, wibracje i spaliny oraz należy zabezpieczyć ruch pieszy i lokalny od kolizji z ruchem tranzytowym.

Przewidywane maksymalne obciążenie ruchem (kategoria ruchu) na głównych powiatowych nie przekroczy KR 3, a na drodze wojewódzkiej nr 647 Turośl - Kołno- Stawiski KR 4.

3.8.4. Ścieżki rowerowe – rekreacyjne

Zakłada się docelową konieczność realizacji systemu wydzielonych ścieżek rowerowych przez wsie, do terenów zieleni i na odcinkach dróg wylotowych wszędzie tam gdzie występuje nasilony ruch pojazdów samochodowych. Oprócz wydzielonych ścieżek rowerowych projektuje się ciągi rekreacyjne i dalekobieżne ścieżki rowerowe pokazane na planszy „Kierunków”. Postuluje się realizację ścieżki rekreacyjnej rowerowej do miejscowości Ptaki i miejscowości Kozioł nad Pisą oraz do lasów w zachodnio-północnej części gminy.

W obszarze powiatu Kolno proponuje się dodatkowo realizację rekreacyjnej ścieżki rowerowej przebiegającej wzdłuż Pisy nad brzegiem rzeki i częściowo poprzez tereny leśne na odcinku od Nowogrodu do Pisz. Ścieżki leśne mogą posiadać nawierzchnie zwirowe, a docelowo nawierzchni ulepszone.

3.9. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

3.9.1. Zaopatrzenie w wodę

Zbiorowymi wodociągami w gminie objętych jest 15 wsi. W oparciu o 4 ujęcia wodociągowe we wsiach: Lachowo, Kumelsk, Zabiele i Janowo zaopatrzonych jest w wodę 14 wsi, natomiast jedna wieś - Borkowo z ujęcia na terenie gminy Mały Płock.

Rozbudowę zaopatrzenia w wodę określa opracowana w maju 2000 roku „Koncepcja zaopatrzenia w wodę” według, której będzie realizowana brakująca sieć wodociągowa.

Podstawowym kierunkiem w zakresie zaopatrzenia w wodę jest zapewnienie ciągłości dostawy wody o jakości zgodnej z obowiązującymi normami sanitarnymi w ilości pokrywającej pełne potrzeby mieszkańców poprzez modernizację istniejących ujęć wody oraz rozbudowę sieci przesyłowej.

Realizacja w/w kierunku na terenie gminy wymagać będzie następujących działań:

- realizacji sieci wodociągowej w 9 wsiach położonych we wschodniej części gminy: Stary Gromadzyn, Gromadzyn Wykno, Tyszki Łabno, Czernice, Pachuczyn, Obiedzino, Wścieklice, Koziki i Zaskrodzie oraz włączenie tych wsi poprzez pompownię wody (zlokalizowaną w okolicach wsi Czernice) do wodociągu miejskiego w Kolnie (w ramach rozbudowy tego wodociągu).
- rozbudowy wodociągu „Zabiele” poprzez włączenie do sieci wodociągowej zabudowy kolonijnej, głównie z terenu wsi Czerwone,
- rozbudowy wodociągu „Kumelsk” poprzez realizację sieci wodociągowej we wsiach: Filipki Małe, Filipki Duże, Brzózki, Okurowo, Danowo, Kielcze Kopki, Kossaki, Rupin,

Górskie, Bialiki, Tyszki Wądołowo, Wykowo, Wszebory, Brzozowo, Żebry i Rydzewo oraz włączenia istniejącej sieci wodociągowej w Lachowie i Kiełczach Starych również do wodociągu „Kumelsk”. Wodociąg po rozbudowie będzie obejmował 23 wsie.

- zaopatrzenie w wodę pozostałych 5 wsi: Wincenta, Koziół, Waszki, Gietki i Kolimagi.

Po zrealizowaniu wymienionej sieci wodociągowej gmina Kolno będzie zwodociągowana w 100%.

3.9.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Na terenie gminy brak jest urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków. W mieście Kolno rozpoczęto realizację komunalnej oczyszczalni ścieków.

Podstawowym kierunkiem w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków jest:

- zapewnienie normatywnych standardów cywilizacyjnych w tym zakresie,
- ograniczenie wielkości odprowadzanych ładunków zanieczyszczeń do wód powierzchniowych.

Realizacja w/w kierunków na terenie gminy wymagać będzie następujących działań:

- przyjęcia następujących kryteriów wprowadzenia we wsiach scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej:
 - w miejscowościach posiadających sieć wodociągową,
 - w miejscowościach o największym w skali gminy procencie ludności w ogóle, a produkcyjnej w szczególności oraz o najprężniejszej gospodarce,
 - we wsiach położonych w obszarach objętych ochroną,
 - w miejscowościach, w których zlokalizowane są lub będą zakłady obsługi ludności odprowadzające w skali lokalnej znaczne ilości ścieków takie jak: szkoła, ośrodek gminy, zlewnia mleka,
 - we wsiach, gdzie przewiduje się znaczny rozwój budownictwa bądź turystyki.
- wskazanie wsi do skanalizowania w pierwszej kolejności i opracowanie programu gospodarki ściekowej w gminie. W studium przyjęta została, z uwzględnieniem powyższych kryteriów, następująca kolejność:
 - wieś Czerwone, Zabiele (+ Zakaleń) oraz Borkowo z uwagi na wielkość tych wsi i zwartość zabudowy, ze wskazaniem do podłączenia do realizowanej oczyszczalni ścieków w Kolnie,
 - wsie: Janowo i Lachowo ze względu na wielkość tych wsi, zwartość zabudowy oraz istniejącą sieć wodociągową.

- po wykonaniu sieci wodociągowej we wsiach leżących w obszarze projektowanego Kurpiowskiego Parku Krajobrazowego przewiduje się równoczesne ich skanalizowanie (ze względu na ochronę przed zanieczyszczeniem rzeki Pisy),
- skanalizowanie w drugiej kolejności wsi: Stary Gromadzyn, Zaskrodzie i Wścieklice oraz Kumelsk i Kowalewo.
- na obszarach o zabudowie rozproszonej, kolonijnej, gdzie nieracjonalna wydaje się budowa systemów scentralizowanych, należy stosować indywidualne przyzagrodowe oczyszczalnie ścieków. Pozostałe wsie zostały zakwalifikowane do stosowania indywidualnego rozwiązania odprowadzenia ścieków. Nie znaczy to jednak możliwości zastosowania zbiorowego odprowadzenia ścieków, jeżeli pozwolą na to środki finansowe. Zbiorniki szczelne bezodpływowe należy traktować jedynie jako rozwiązanie przejściowe. Sposób rozwiązania gospodarki ściekowej wraz z etapowaniem pilności potrzeb powinien dokładnie określić "Program kanalizacji sanitarnej dla gminy". Podjęcie decyzji, co do budowy oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej w danej wsi wymagać będzie każdorazowo dokonania wyznaczenia lokalizacji w trybie planowania przestrzennego, ponieważ wskazane w studium propozycje mają charakter orientacyjny.

3.9.3. Elektroenergetyka

Podstawowym kierunkiem rozwoju systemu elektroenergetycznego jest: dostarczenie energii elektrycznej o normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym oraz dostosowanie systemu do potrzeb odbiorców poprzez wykonanie zadań:

- adaptację istniejących urządzeń elektroenergetycznych: linie napowietrzne 15kV, stacje transformatorowe 15/0,4kV oraz sieć napowietrzna i kablowa nn, zwracając przy tym uwagę na konieczność zachowania stref ochronnych od istniejących i projektowanych linii napowietrznych 110kV i 15kV do istniejących i projektowanych obiektów kubaturowych,
- remont i modernizację urządzeń elektroenergetycznych w następujących wsiach: Glinki, Kielcze Kopki, Kolimagi, Koziki, Waszki i Kielcze Stare,
- modernizacja ciągów linii napowietrznych 15kV Kolno - Janowo oraz Kolno - Danowo z odgałęzieniem do Grabowa,
- remont i modernizacja części sieci komunalno - oświetleniowych nn,
- budowę nowej sieci elektroenergetycznej (SN, stacje transformatorowe 15/0,4kV, linie nn) na terenach przewidzianych do zainwestowania.

Zmniejszenie uciążliwości urządzeń elektroenergetycznych dla otoczenia wymagać będzie:

- budowy urządzeń elektroenergetycznych w sposób niekolizyjny z rozwojem osadnictwa i chronionymi elementami środowiska przyrodniczego,
- przy realizacji linii WN i SN w sąsiedztwie zabudowy stosowania rozwiązań technicznych i stref ochronnych zmniejszających do minimum wpływ w/w linii na ludzi i środowisko,
- zmniejszenia do minimum oddziaływania szkodliwego promieniowania na ludzi i środowisko przyrodnicze.

3.9.4. Telekomunikacja

Sprawne działanie telekomunikacji oraz wysoka jakość świadczonych usług są ważnym elementem infrastruktury społeczno-ekonomicznej oraz przesłanką do rozwoju gospodarczego. Teren gminy obsługuje dwóch operatorów sieci telekomunikacyjnej „SZEPTEL S.A.” (większą część gminy) oraz „TP S.A.”.

Podstawowym kierunkiem rozwoju telekomunikacji jest dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z rozwoju zagospodarowania przestrzennego. Będzie to wymagało utrzymania w odpowiedniej sprawności technicznej istniejących urządzeń oraz rozbudowy sieci rozdzielczych zgodnie z potrzebami mieszkańców i rozwojem gminy.

3.9.5. Zaopatrzenie w gaz

Istniejący system gazociągów wysokiego ciśnienia na terenie naszego województwa nie pozwala na bezpośrednie zaopatrzenie w gaz przewodowy gminy Kolno.

Podstawowym kierunkiem w zakresie zaopatrzenia w gaz jest zapewnienie możliwości dostaw gazu ziemnego do wszystkich wsi gminy. Wobec braku aktualnego programu gazyfikacji województwa można jedynie założyć, że do zgazyfikowania gminy niezbędna będzie budowa:

- gazociągu wysokiego ciśnienia o średnicy 500 mm z tłoczni na gazociągu tranzytowy Rosja - Niemcy w kierunku północnym (na miasto Grajewo),
- gazociągu wysokiego ciśnienia (podłączeniowego) o średnicy 150 mm zasilającego miasto i gminę Kolno,
- stacji redukcyjnej I stopnia (na terenie gminy),
- wewnętrznej sieci średniego ciśnienia.

Priorytety tej realizacji to:

- pierwszeństwo miejscowości o największym zadeklarowanym przez mieszkańców zapotrzebowaniu na gaz, w tym położonych najbliżej stacji redukcyjno – pomiarowej i tworzących zwarte ciągi liniowe,

- pierwszeństwo miejscowości, gdzie przewiduje się duże odbiory gazu na potrzeby ciepłownictwa i urządzeń obiektów komunalnych.

Do czasu wybudowania gazociągów gazu ziemnego zakłada się wzrost wykorzystywania jako nośnika energii gazu płynnego propan – butan.

3.9.6. Zaopatrzenie w ciepło

Podstawowe kierunki rozwoju ciepłownictwa w gminie to:

- sukcesywne zwiększanie udziału proekologicznych nośników energii zmniejszających zanieczyszczenie środowiska. Ekologizacja nośników energii powinna być wprowadzana w pierwszej kolejności w obiektach użyteczności publicznej takich jak np. szkoły i urzędy,
- zmniejszanie zużycia ciepła poprzez termorenowację budynków o złych warunkach termoizolacyjnych,
- wprowadzanie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych zwiększających efektywność, ułatwiających obsługę i zmniejszających koszty eksploatacji (dotyczy w szczególności sprawności kotłów i ich automatyzacji).

Główne zadania w zakresie rozwoju ciepłownictwa to:

- kontrola i restrykcje w stosunku do emiterów największych ponadnormatywnych zanieczyszczeń,
- propagowanie stosownych dociepleń budynków i wykorzystywanie nowych rozwiązań w technice grzewczej,
- propagowanie i stosowanie czystych ekologicznie odnawialnych źródeł energii (np. ciepła z głębi ziemi – pompy ciepłne, ciepła słonecznego – kolektory słoneczne).

3.9.7. Gospodarka odpadami

Gmina składowe odpady stałe na składowisku zlokalizowanym w południowo-wschodniej części obszaru miasta Kolna. Zostało ono wybudowane w 2001 roku z zachowaniem wymogów sanitarnych i ekologicznych dla tego rodzaju obiektów.

Działania w zakresie gospodarki odpadami powinny zmierzać do:

- stworzenia systemu gromadzenia i wywozu odpadów, umożliwiającego odzysk (recycling) surowców wtórnych w drodze selekcji odpadów u ich producentów lub na składowisku gminnym. Pozwoli to również na wydłużenie okresu użytkowania istniejącego składowiska,
- stworzenia systemu zbytu i zagospodarowania odzyskanych surowców,

- bezwzględne przestrzegania obowiązujących przepisów odnośnie gromadzenia odpadów na składowiskach, w celu eliminowania uciążliwości i zagrożeń wynikających z jego funkcjonowania.

3.10. Ochrona przeciwpożarowa i obrona cywilna

W gospodarce przestrzennej gminy należy stosować następujące zasady służące zabezpieczeniu potrzeb obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej.

W zakresie obrony cywilnej:

- w rejonach budownictwa wielorodzinnego należy przewidzieć rezerwę terenów pod budowlę ochronne (schrony, ukrycia, szczeliny),
- w budynkach przemysłowych, usługowych, użyteczności publicznej, mieszkalno – usługowych i mieszkalnych należy na etapie sporządzania planów realizacyjnych przewidzieć schrony i ukrycia,
- w rejonie budownictwa jednorodzinnego należy przewidywać ukrycia typu II wykonane w budynkach przez mieszkańców we własnym zakresie w okresie podwyższonej gotowości obronnej Państwa,
- bez względu na typ zabudowy należy zarezerwować tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej (7,5 l na osobę/dobę). Odległość studni od budynków mieszkalnych powinna wynosić najwyżej 800 m,
- istniejące studnie powinny być zabezpieczone przed likwidacją i przystosowane do sprawnego uruchomienia i eksploatacji w sytuacjach kryzysowych,
- oświetlenie zewnętrzne (ulice, zakłady pracy) należy przystosować do zaciemnienia i wygaszenia,
- należy uwzględnić system alarmowania i powiadamiania mieszkańców w wypadku zagrożeń poprzez systemy alarmowe przyjmując promień słyszalności do 300 m,
- układ projektowanych i modernizowanych dróg powinien spełniać następujące warunki:
 - szerokość ulicy powinna uniemożliwić ewentualne zagruzowanie,
 - powinny być połączenia z traktami przelotowymi zapewniające sprawną ewakuację ludności w okresie zagrożenia,
 - należy wyznaczyć trasy przejazdu dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi,
- przy opracowaniu miejscowych planów wsi w skali 1:1 000 należy na przedsięwzięcia obrony cywilnej wykonać aneks do planu,

- należy zachować istniejące lub projektowane obiekty obrony cywilnej nie dopuszczając do ich likwidacji,
- wszelkie plany zagospodarowania przestrzennego należy przed ich uchwaleniem uzgadniać z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej należy:

- dążyć do utrzymania istniejących obiektów Straży Pożarnej,
- w terenach zabudowanych na sieci wodociągowej zabezpieczyć odpowiednią ilość hydrantów do celów ochrony przeciwpożarowej,
- zabezpieczyć drogi pożarowe dla obiektów przemysłowych i usługowych.

4. KIERUNKI POLITYKI PLANISTYCZNEJ

4.1. Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe

Stosownie do artykułu 13 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139, Nr 41, poz. 412 z późniejszymi zmianami) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sporządza się obowiązkowo, gdy:

- przepisy szczególne tak stanowią (obowiązek przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu przestrzennego powstaje po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie przepisu szczególnego),
- dla obszaru, na którym przewiduje się realizację programów wojewódzkich służących realizacji ponadlokalnych i regionalnych celów publicznych oraz programów zawierających zadania rządowe służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych (obowiązek przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu powstaje po upływie 3 miesięcy od dnia ustalenia warunków wprowadzenia zadania rządowego lub zadania samorządu województwa do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego),
- na obszarze gminy przewidywane jest zadanie dla realizacji lokalnych celów publicznych na podstawie uchwały Rady Gminy (z wyjątkiem zadań związanych z budową urządzeń infrastruktury technicznej w granicach pasa drogowego). Zadaniem dla realizacji celów publicznych jest każda działalność państwa lub właściwej jednostki samorządu, gdy wymagane jest ustalenie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu i jest w całości lub części finansowana z budżetu państwa lub samorządu,

- dla obszarów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikająca z zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,
- dla obszarów, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe ze względu na istniejące uwarunkowania (obowiązek przystąpienia do sporządzenia planu powstaje po upływie dwóch miesięcy od dnia złożenia wniosku o wydania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu),
- dla obszaru, na którym przewiduje się budowę obiektów handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 1.000 m² - w gminach o liczbie mieszkańców do 20.000.

4.2. Obszary, dla których obowiązek sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynika z przepisów szczególnych

W świetle obowiązujących przepisów na terenie gminy Kołno mogą wystąpić obszary, dla których obowiązek ten wynika z:

- **art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 3.02.19995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych** (Dz.U. Nr 16 poz. 78 z późniejszymi zmianami), gdzie przeznaczenie gruntów na cele nierolnicze i nieleśne dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. W związku z tym przepisem decyzję o przystąpieniu do sporządzenia planów miejscowych, dla terenów rolnych przeznaczonych pod zabudowę nie związanych z gospodarką rolną lub leśną, należy podejmować każdorazowo po zaistnieniu potrzeb i możliwości w tym zakresie.
- **art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 16.10.1991 roku o ochronie przyrody** (Dz.U. Nr 114. poz. 492 z późniejszymi zmianami) dla obszarów i zespołów poddawanych ochronie przez Radę Gminy (dotyczy obszaru chronionego krajobrazu lub uznania terenu za zespół przyrodniczo – krajobrazowy, jeżeli wojewoda nie wprowadził innej formy ochrony).
- **art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku - Prawo geologiczne i górnicze** (Dz.U.Nr 27, poz. 96 z późniejszymi zmianami) dla obszarów (terenów górniczych) związanych z wydobywaniem kopalin pospolitych.

4.3. Obszary, dla których sporządzenie planu miejscowego może być obowiązkowe ze względu na istniejące uwarunkowania

Opracowania planów miejscowych dla obszarów leżących w granicach zwartej zabudowy wsi i ewentualnych innych terenów powinny być podejmowane przez władze sukce-

sywnie, w zależności od pojawiających się potrzeb, (bądź zmiany funkcji) i koniunktury inwestycyjnej.

Konieczność opracowania planu miejscowego o odpowiednim stopniu uszczegółowienia, umożliwiającego podział geodezyjny na działki budowlane, drogi dojazdowe wraz z rozmieszczeniem urządzeń infrastruktury technicznej występuje dla terenów określonych w „Studium”, jako przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe, zagrodowe i rekreacyjne w następujących wsiach: **Koziol, Zabiele, Borkowo i Czerwone** (w granicach określonych na rysunku planu) oraz dla obszarów objętych strefą ochrony konserwatorskiej we wsiach: **Wincenta, Janowo i Lachowo**.

Niezależnie od wyżej wymienionych obszarów, Rada Gminy może podjąć uchwałę o opracowaniu planu miejscowego dla każdego terenu na obszarze gminy, pod warunkiem spójności z ustaleniami niniejszego „Studium”.

5. ZADANIA DLA REALIZACJI CELÓW PUBLICZNYCH

5.1. Polityka przestrzenna państwa i samorządu województwa

Zgodnie z ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym studium ma określić obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających z polityki zawartej w ustaleniach strategii województwa, zawartych w planie zagospodarowania przestrzennego. W planie tym ustala się obszary, na których przewiduje się realizację zadań rządowych oraz samorządu województwa wpisanych do wojewódzkiego rejestru. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest obecnie w trakcie opracowania.

Realizacja zamierzeń zawartych w "Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju" (przyjętej przez Sejm 17 listopada i opublikowanej w Monitorze Polskim Nr 26 poz. 432) dokonuje się poprzez programy zawierające zadania rządowe i wojewódzkie. Warunkiem zatwierdzenia tych programów jest zapewnienie środków finansowych.

Zgodnie z art. 61 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym wojewoda sporządza i prowadzi rejestr wojewódzki, w którym zamieszczone są zadania rządowe i samorządu województwa.

Umieszczenie zadania rządowego lub zadania samorządu wojewódzkiego w rejestrze wojewódzkim jest podstawą podjęcia negocjacji z Zarządem Gminy w sprawie wprowadzenia zadań do realizacji ponadlokalnych celów publicznych do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

5.2. Zadania i programy

Na terenie gminy występują zadania o charakterze ponadlokalnym i regionalnym:

- gazociąg wysokiego ciśnienia i stacja redukcyjna I-go stopnia,
- melioracje

Lista (niezrealizowanych) inwestycji publicznych zgłoszonych do "Strategii rozwoju województwa podlaskiego":

- budowa ujęcia wody w rejonie wsi Czernice i sieci wodociągowej,
- budowa ujęcia wody we wsi Górskie i sieci wodociągowej,
- modernizacja drogi (dz. 479, 482, 495) Janowo - Łosewo,
- modernizacja drogi gminnej nr 5001 Lachowo - Kielecze Kopki - Filipki Małe,
- modernizacja drogi gminnej nr 5011 Lachowo - Kossaki,
- modernizacja drogi gminnej nr 5012 Rydzewo - Lachowo,
- modernizacja drogi gminnej nr 5013 Obiedzino - Rydzewo,
- modernizacja drogi gminnej nr 5017 Zaskrodzie - Borkowo,
- modernizacja drogi gminnej nr 5018 Borkowo - Wścieklice,
- modernizacja drogi gminnej nr 5021 Zabiele - Czerwone,
- modernizacja drogi gminnej nr 5027 Janowo - Kąty,
- modernizacja części drogi gminnej nr 5028 Gietki - Niksowizna,
- remonty istniejących budynków szkolnych,
- rozbudowa sieci wodociągowej „Zabiele”,
- rozbudowa szkoły podstawowej w Lachowie o salę gimnastyczną.

Zadania ujęte w „Programie wojewódzkim na lata 2001 – 2002”:

W programie znalazło się jedynie zadanie w ramach wsparcia bazy ekonomicznej kraju:

- „Utrzymanie i eksploatacja urządzeń melioracji wodnych podstawowych” projekt zgłoszony przez Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku. Zadanie obejmuje teren województwa podlaskiego. Realizacja zadania pozwoli na poprawę warunków produkcji rolnej,
- „Budowa informatycznego systemu wspomagania zarządzania województwem przez administrację samorządową” projekt zgłoszony przez Urząd Marszałkowski. Zadanie obejmuje teren całego województwa i realizacja zapewni elektroniczny system łączności dla jednostek samorządu terytorialnego.

5.3. Zasady współpracy z obszarami sąsiednimi

Współpraca w dziedzinie przedsięwzięć publicznych dotyczyć będzie w szczególności:

- komunikacji: w zakresie utrzymania systemu dróg i jednoczesnych działaniach konserwatorsko-modernizacyjnych na drogach łączących jednostki osadnicze,
- infrastruktury technicznej w zakresie:
 - elektroenergetyki: utrzymania przebiegu linii elektroenergetycznych 220, 110 i 15 kV,
 - zaopatrzenia w gaz: utrzymania w studiach gmin przebiegu gazociągu wysokiego ciśnienia,
 - melioracji: utrzymanie ciągłości systemów melioracyjnych.